Omarmen van Paardenwelzijn

Paardenwelzijn als kernwaarde van een wedstrijdorganisatie

Maarsbergen Horse Trials

Donna Arrabal & Marloes Polman

24 maart 2025

Voorwoord Maarsbergen Horse Trials

Beste lezer,

De eerste editie van Maarsbergen Horse Trials was in 2002. Toen was onze wedstrijd nog niet zo complex. Er lagen een twintigtal bomen op de grond waar een dertigtal ruiters overheen sprongen. Dit bleven wij doen en stapje voor stapje ontwikkelden onze wedstrijd en de eventingsport zich. Een sprong in de tijd leert dat, anno 2025, de eventingsport nog nooit zo veel maatregelen en protocollen rondom welzijn, veiligheid en gezondheid heeft als nu. In onze missie staat paardenwelzijn centraal en als wedstrijdorganisatie doen wij elk jaar steeds meer om onze wedstrijd veilig en eerlijk te laten verlopen.

Dierenwelzijn is een maatschappelijk thema waarvoor de aandacht groeit. De uitspraak ‘paardenwelzijn ligt onder een vergrootglas’ hoor je steeds vaker om je heen. Bij het maken van dit rapport zijn wij deze uitspraak veelvuldig tegengekomen bij organisaties zoals de KNHS, FEI, Sectorraad Paarden en in (wetenschappelijke) onderzoeken. Daarbij kwamen vragen en gedachten over paardenwelzijn vanuit verschillende hoeken op ons af: vrijwilligers die zich afvragen hoe wij tegen het onderwerp aankijken, Dier&Recht die jaarlijks aandacht geeft aan onze wedstrijd, gemeenteraadsleden van de Utrechtse Heuvelrug waarmee we tijdens hun bezoek aan het landgoed een gesprek hadden over paardenwelzijn. Zo heeft iedereen zijn eigen perspectief en motivatie, maar kaart iedereen dezelfde vraag aan: *Wat is onze visie op het onderwerp paardenwelzijn en hoe zorgen we ervoor dat het welzijn van paarden gewaarborgd wordt tijdens Maarsbergen Horse Trials?* Daarbij komt nog dat wij een wedstrijd zijn zonder paarden in eigen beheer en hebben daarmee beperkt invloed op het welzijn van het individuele paard thuis. *Welke invloed hebben wedstrijdorganisaties dan wel en wat kunnen zij doen om ruiters in staat te stellen hun paard zo veilig, gezond en plezierig mogelijk bij ons te huisvesten en te rijden?*

Een ander onderdeel van de groeiende aandacht voor het onderwerp dierenwelzijn is dat excessen en momentopnamen worden uitvergroot. Misstanden worden met extreem nieuws aan de kaak gesteld. Natuurlijk moeten misstanden worden gemeld, maar wij vinden beleid en opinie op excessen en momentopnamen niet wenselijk (negativity bias), er gaat namelijk ook al heel veel goed. *Is het dan niet tijd om proactief ons verhaal te vertellen? Om proactief te laten zien wat we al allemaal doen om welzijn, veiligheid en gezondheid te verbeteren? Maar ook om ons in te zetten voor veilige en gezonde wedstrijden voor paarden?*

Vanuit bovenstaande vragen en gedachten ontstond de behoefte om dieper op het onderwerp paardenwelzijn in te gaan en de wens voor dit onderzoek. Met dank aan Donna Arrabal die het onderzoek met passie is gestart en aan alle experts van wie we mochten leren.

Veel leesplezier,

Marloes Polman, Eventmanager Maarsbergen Horse Trials

Maarsbergen, 3 februari 2025

Voorwoord Donna Arrabal

Voor u ligt het rapport, Omarmen van Paardenwelzijn. Dit rapport is het resultaat van mijn stage tijdens mijn studie Equine Sport & Business in het vierde jaar. Mijn stageperiode liep van september 2024 tot en met eind januari 2025, wat ook de periode is waarin dit rapport tot stand is gekomen.

Gedurende mijn studie en in mijn dagelijkse werk met paarden heb ik veel geleerd over het welzijn van paarden. Als internationale eventing groom weet ik als geen ander hoeveel tijd, zorg, liefde en energie er in de zorg voor (sport)paarden wordt gestoken. De huidige discussie rondom paardenwelzijn, vooral in relatie tot de paardensport, heeft mij diep geraakt. Omdat ik zelf zoveel tijd en energie in de zorg voor de paarden stop, kon ik me aanvankelijk niet voorstellen waarom de paardensport deel uitmaakt van deze discussie. Tegelijkertijd begrijp ik ook waarom er vragen worden gesteld over de sport met de excessen die in de media verschijnen.

Dit rapport geeft adviezen over hoe wedstrijdorganisaties binnen de kaders van de FEI en KNHS het paardenwelzijn naar een hoger niveau kunnen tillen. Aan de hand van interviews hebben we verschillende perspectieven op paardenwelzijn binnen de Nederlandse paardensport belicht. Daarnaast heb ik onderzoek gedaan naar de eventingsport, de risico's die eraan verbonden zijn, maar ik heb ook breder gekeken naar de huisvesting en weidegang. Deze combinatie van onderwerpen heeft mij zowel persoonlijk als professioneel waardevolle lessen opgeleverd tijdens mijn stage.

Ik wil in het bijzonder Marloes Polman bedanken voor de begeleiding tijdens mijn stage en de vrijheid die ik kreeg om dit proces zelfstandig vorm te geven. Het was geweldig om samen te brainstormen, plannen te maken, en dit rapport te schrijven.

Daarnaast wil ik Willemina en Maurits van der Goes bedanken voor het vertrouwen in mij en dit rapport. Het was een eer om de interviews te mogen afnemen, en zonder jullie netwerk was het niet mogelijk geweest om zo’n waardevolle lijst van geïnterviewden samen te stellen.

Tot slot wil ik alle geïnterviewden hartelijk bedanken voor hun medewerking aan dit rapport. Ik ben dankbaar voor de nieuwe inzichten die ik heb opgedaan, en voor de gepassioneerde gesprekken die ik mocht voeren.

Ik wens u veel leesplezier.

Donna Arrabal, Equine Sport & Business Van Hall Larenstein

Maarsbergen, 3 februari 2025

Inhoudsopgave

Voorwoord Maarsbergen Horse Trials....2
Voorwoord Donna Arrabal....3
Inhoudsopgave....4
Versiebeheer....5
1. Inleiding....6
1.1 Maarsbergen Horse Trials....6
1.2 Achtergrond project....8
1.3 Doelstelling van het project....8
1.4 Toelichting expert interviews....9
1.5 Leeswijzer....10
2. Paardenwelzijn....11
2.1 De basis van welzijn definities....11
2.2 Paardenwelzijn in de praktijk....12
2.3 Aandachtspunten paardenwelzijn bij Maarsbergen Horse Trials....19
3. Inzichten uit wetenschappelijk onderzoek....20
3.1 Huisvesting op de wedstrijd....20
3.2 Blessures....21
3.3. Interactie ruiter en paard....25
4. Advies van Experts....27
4.1 Advies voor wedstrijd organisaties....27
4.2 Belangrijkste trends en thema's....34
5. Aanbevelingen....35
5.1 Fundament voor Welzijn....35
5.2 Ondersteuning Organisatie en Deelnemers....37
5.3 Bewustwording....40
5.4 Praktische Aanbevelingen....42
5.5 Aanbevelingen voor de Toekomst....43
6. Conclusie....45
Bronnenlijst....46
Wetenschappelijke artikelen....46
Rapporten en publicaties....47
Online bronnen....47
Bijlagen....48
1. Missie Maarsbergen Horse Trials....48
2. Organisaties in de hippische sector....48
3. Welzijn definities....49
4. Bestaande welzijnsrichtlijnen in de hippische sector....50
5. Zes leidende principes voor een dierwaardige veehouderij....52

Versiebeheer

Versie	Datum	Wie
1.0	31 januari 2025	Donna Arrabal, Marloes Polman
1.1	3 februari 2025	Donna Arrabal, Marloes Polman, Willemina van der Goes-Petter, Maurits van der Goes
1.2	24 maart 2025	Donna Arrabal, Marloes Polman, Willemina van der Goes-Petter, Maurits van der Goes, Marianne Sloet van Oldruitenborgh-Oosterbaan, Inga Wolframm, Fenna Westerduin, Debby Gudden, Eric Winter, Rob Janssen, Emiel Voest, Jasmijn de Bruijn, Beau van der Burg-Vos, Haike Blaauw, Robert Zandstra, Ronald Beukers, Micha Bron, Gert Jan den Heijer, Erica Reijerkerk, Ruthi Damman, Sarah Pesie, Tineke Bartels.

1. Inleiding

1.1 Maarsbergen Horse Trials

Maarsbergen Horse Trials is een internationaal hippisch topsport evenement in de discipline eventing. Eventing is de meerkamp van de paardensport en daarmee de meest complete vorm van paardensport. Ruiters en paarden verblijven van woensdag t/m vrijdag in Maarsbergen. Deze dagen zien er als volgt uit:

Transport
Het transport van de paarden is met een vrachtwagen of trailer en wordt gedaan door de ruiters (of grooms).

Aankomst
Bij aankomst bij Maarsbergen Horse Trials is er eerst een keuring door de FEI en een dierenarts. Hierbij wordt het paspoort gecheckt op de juiste vaccinaties, het chipnummer gescand, de temperatuur gecheckt in het logboek dat de ruiter voorafgaand heeft bijgehouden en een stuk gedraafd met het paard. De paarden die aankomen worden apart gehouden en pas nadat ze goedgekeurd zijn, mogen zij het stallen terrein betreden. Dit vanwege de algemene hygiëne en om het overdragen van besmettelijke ziektes te voorkomen.

Huisvesting
Het stallencomplex bestaat uit acht tenten, elk voorzien van een specifiek aantal stallen (afmeting 3m bij 3m), en wordt omheind om de veiligheid van de paarden en hun verzorgers te waarborgen. De stalmeester maakt vooraf een indeling van welke paarden in welke stal verblijven, waarbij rekening wordt gehouden met waar paarden vandaan komen, geslacht en eigenschappen van het paard. Elke tent is ontworpen met:

- voldoende ruimte, goede ventilatie en frisse lucht door middel van buitenluiken per stal en open lucht gangen.
- stallen die zijn uitgerust met voldoende stro of zaagsel voor het ligoppervlak en met ruimte voor het plaatsen van een voer- en drinkbak(ken).
- brede gangpaden voor de veilige doorgang van paarden en mensen met duidelijke nooduitgangen en noodvoorzieningen.

Gedurende het gehele evenement is er continu toezicht (door stalmeester en beveiliging) op het gehele stallencomplex, de stallen en het naastgelegen lorrypark. Het stallencomplex is alleen toegankelijk voor ruiters, grooms en vrijwilligers met een geldig toegangsbewijs.

Keuring
Tijdens de lange formats zijn extra keuringen door de FEI en een dierenarts verplicht. Deze keuringen vinden plaats voor de dressuur en na de cross. In stilstand wordt gekeken of er geen wondjes, beschadigingen of andere opvallende dingen zijn aan het paard. Wanneer dit op orde is, worden de paarden gekeurd in stap en draf aan de hand van de ruiter op een zandbodem. De dierenartsen stemmen gezamenlijk of het paard geaccepteerd wordt om de wedstrijd te mogen starten/voort te zetten of dat er nader onderzoek moet plaatsvinden (holding box). Dierenartsen bepalen aan de hand van de keuring of het paard mag meedoen aan de wedstrijd of dat het paard wordt geëlimineerd.

Wedstrijd
Eventing is de meerkamp van de paardensport en daarmee de meest complete vorm van paardensport. De moderne eventingwedstrijd is een combinatie van een dressuurproef, een klassiek springparcours en een terreinwedstrijd (cross country). De ruiter rijdt in alle drie de proeven hetzelfde paard, verdeeld over meerdere dagen. Deze ultieme uitdaging vergt uithoudingsvermogen, moed en vertrouwen van paard en ruiter. Iets wat alleen tot stand komt bij een sterke band tussen de ervaren ruiter en het goed opgeleide paard.

Cross country parcours
Het cross country parcours van Maarsbergen Horse Trials wordt ontworpen door Eric Winter. Afhankelijk van het niveau heeft de cross meestal 25 tot 45 vaste hindernissen zoals boomstammen, houtstapels, op- en afsprongen, waterpartijen en sloten. Maarsbergen Horse Trials heeft diverse vrijwilligers die deze hindernissen gedurende het jaar maken en onderhouden. Bij het bouwen van hindernissen staat veiligheid voorop. Er wordt onder andere gekeken naar de hoogte en breedte van de hindernissen, de plek waar een hindernis in het parcours staat en welke kleuren en texturen de hindernissen hebben. Verder zijn er continu nieuwe innovaties ten behoeve van de veiligheid, zoals breekbomen en MIM-clips.

Toezicht
Maarsbergen Horse Trials wordt georganiseerd onder auspiciën van de FEI. De FEI is de internationale paardensportbond. Tijdens de wedstrijd zijn er continu FEI officials en stewards aanwezig die controleren of deelnemers zich aan de reglementen houden (bijlage 4). Omtrent welzijn heeft de FEI een welzijnscode gemaakt waar iedere ruiter en groom zich aan moet houden. Officials zijn actief tijdens de wedstrijdonderdelen. Stewards zijn aanwezig bij het losrijden voor een wedstrijd onderdeel en bij het rijden van een training. Stewards lopen rond door de stallen en over het wedstrijdterrein. Stewards mogen ruiters aanspreken wanneer ze zich niet aan de regels van de FEI houden. Samen met de officials hebben zij de autoriteit om een deelnemer te elimineren.

Calamiteiten
Maarsbergen Horse Trials heeft een veiligheidscommissie die elk jaar een nieuwe versie van het calamiteitenplan publiceert.

1.2 Achtergrond project

Paardenwelzijn staat centraal in de missie (bijlage 1) van Maarsbergen Horse Trials. Maarsbergen Horse Trials is niet de enige hippische organisatie met een focus op veiligheid en paardenwelzijn. Zowel op nationaal als internationaal niveau is er groeiende aandacht voor welzijn en veiligheid van paarden tijdens paardensportwedstrijden (bijlage 3 & bijlage 4). Enerzijds is deze ontwikkeling intrinsiek gedreven: elke paardensportliefhebber en ruiter heeft het beste voor met paarden. Anderzijds groeit de media-aandacht voor incidenten en excessen. Misstanden beïnvloeden de publieke opinie en leiden tot kritiek op de paardensport.

Maarsbergen Horse Trials neemt verantwoordelijkheid om een cultuurverandering ''*omarmen van paardenwelzijn als kernwaarde*'' te stimuleren en daarmee een positieve bijdrage te leveren aan de toekomst van de paardensport. Het is van groot belang om paardenwelzijn niet alleen als randvoorwaarde, maar als kernwaarde binnen de paardensport te omarmen. Hoewel er welzijnsrichtlijnen bestaan vanuit diverse organisaties (bijlage 2, bijlage 3 & bijlage 4), ontbreken er concrete handvatten voor wedstrijdorganisaties om deze richtlijnen te implementeren. Daarbij zijn welzijnsrichtlijnen veelal gericht op paardensporters en hun (eigen) paarden. Maarsbergen Horse Trials is echter een wedstrijd zonder paarden in eigen beheer. Dit roept vragen op over de positie van Maarsbergen Horse Trials binnen de hippische sector. Hoe kan de organisatie niet alleen voldoen aan bestaande regels, maar ook een rol spelen in het bevorderen van paardenwelzijn op haar wedstrijd? Wat kan de organisatie faciliteren zodat de welzijnsrichtlijnen voor ruiters en hun paarden ook op een externe locatie gewaarborgd blijven?

1.3 Doelstelling van het project

Het hoofddoel van dit rapport is om Maarsbergen Horse Trials handvatten te bieden om haar rol als organisatie die paardenwelzijn centraal stelt verder te ontwikkelen. Dit betekent:

- **Wedstrijd**: Elk aspect van het evenement is ontworpen met zorg en aandacht voor het welzijn van het paard, bijvoorbeeld: de huisvesting van de paarden, het crossparcours met de bijbehorende veiligheids elementen, maar ook toezicht door stewards en dierenartsen.
- **Communicatie**: Deelnemers, officials en bezoekers weten wat paardenwelzijn betekent en hoe Maarsbergen Horse Trials paardenwelzijn waarborgt. Maarsbergen Horse Trials is transparant in haar beleid, communiceert dit proactief en voert een open gesprek met alle betrokkenen.
- **Innovatie**: Het is van belang om niet alleen te kijken naar de huidige standaarden, maar ook naar innovaties voor de toekomst. Maarsbergen Horse Trials is een voorloper voor (het testen van) nieuwe technologieën, trainingsmethoden, maatregelen, etc.

Het rapport bestaat uit een combinatie van inzichten uit wetenschappelijk onderzoek, een uiteenzetting van bestaande welzijnsrichtlijnen van brancheorganisaties en ervaringen van experts in de hippische sector. Vervolgens worden concrete en toepasbare adviezen geformuleerd, waardoor Maarsbergen Horse Trials paardenwelzijn op haar wedstrijd kan faciliteren en waarborgen.

1.4 Toelichting expert interviews

In dit rapport hebben we gekozen om semi gestructureerde interviews te gebruiken als primaire methode. Semi-gestructureerde interviews worden afgenomen met een interviewhandleiding die een kader zet tijdens het interview. De interviewer kan het gesprek leiden naar bepaalde onderwerpen en zo het interview in een richting sturen die antwoord geeft op de bestaande vragen. De combinatie van striktheid in de thema's die besproken worden en de flexibiliteit in de uitwisseling biedt de interviewer dieper in te gaan op bepaalde punten. Hierdoor kunnen meningen en opmerkingen verzameld worden die inzicht geven over de besproken onderwerpen (Schwab, 2020).

- Marianne Sloet van Oldruitenborgh-Oosterbaan, dierenarts sinds 1982 en specialist in inwendige ziekten van het paard. Prof. Sloet is gepromoveerd op sportfysiologie en heeft diverse publicaties op haar naam staan. Ze is werkzaam geweest als hoogleraar Equine Internal Medicine. Daarbij is Prof. Sloet, sinds 2001 veterinair adviseur voor de KNHS, KWPN en KFPS en sinds 2015 als voorzitter van de Werkgroep Dierziekten van de Sectorraad Paarden (SRP). Ook is Prof. Sloet FEI dierenarts voor springen, endurance en dressuur.

- Inga Wolframm, lector Duurzame Paardenhouderij en Paardensport, Hogeschool Van Hall Larenstein en externe onderzoeker faculteit Diergeneeskunde Universiteit Utrecht. Auteur van vijf boeken over de paardensport en de wetenschap achter de paardensport.

- Fenna Westerduin, paardenwelzijn expert en dierenarts gericht op paarden, waarbij Westerduin ook een eigen praktijk heeft gehad. Westerduin heeft het Hippisch Kenniscentrum opgezet.

- Debby Gudden, docent-onderzoeker bij Hogeschool Van Hall Larenstein en PhD kandidaat aan de faculteit Diergeneeskunde Universiteit Utrecht, met focus op humane beoordelings- en besluitvormingsprocessen rondom welzijns signalen van paarden. Gudden is daarnaast dressuurjury op nationaal niveau.

- Eric Winter, course designer op hoog niveau. Winter heeft meerdere hoogstaande evenementen, zoals Badminton Horse Trials, Blenheim Palace, de Asian Games, op zijn naam staan. Hij is parcours ontwerper bij Maarsbergen Horse Trials. Zelf heeft hij grote eventing wedstrijden gereden.

- Rob Janssen, Technical Delegate tijdens FEI internationale eventingwedstrijden. Janssen is al meerdere jaren op rij TD tijdens Maarsbergen Horse Trials. Hij is TD voor 2-3 sterren niveaus en wordt gevraagd door heel Europa. Zelf heeft hij gereden tot 4 ster niveau en geeft nu les op zijn eigen cross-terrein.

- Emiel Voest, eigenaar van de Freestyle Academy, een van de grootste opleidingsinstituten in Nederland, waar onder andere de instructeursopleidingen, niveau 1, 2 en 3, geaccrediteerd door de KNHS en ORUN, gegeven worden. Binnen het opleidingsinstituut is er een afdeling gezondheid die zich toelegt op welzijn,

revalidatie en gezondheid. Daarnaast heeft Voest zijn eigen trainingsysteem opgericht waar welzijn de hoogste prioriteit heeft: het Freestyle Systeem.

- Jasmijn de Bruijn, deel van de adviescommissie van Sectorraad Paarden, daarbij bitfitter en blogt over het draagvlak van de paardensport. De Bruijn is een neutrale partij bij de Sectorraad Paarden, om vernieuwende ideeën in te brengen.

- Beau van der Burg-Vos, discipline specialist eventing bij de KNHS, FEI Steward en springjury.

- Haike Blaauw, directeur van de Federatie Nederlandse Ruitersportcentra (FNRS) en penningmeester van Stichting Veilige Paardensport. Verder is Blaauw werkzaam voor Sectorraad Paarden en lid van European Horse Network in Brussel.

- Robert Zandstra, directeur Military Boekelo. De grootste eventing wedstrijd in Nederland met meer dan 50.000 bezoekers en organisator van de Nations Cup.

- Ronald Beukers & Micha Bron, initiatiefnemer en gastheer & communicatie en PR bij North Holland Horse Trials. De eerste internationale eventingwedstrijd van het jaar in Nederland.

- Gert Jan den Heijer, eigenaar van de Hofstede, een paardenkliniek en revalidatiecentrum in Leusden. Ook betrokken als dierenarts bij Maarsbergen Horse Trials.

- Erica Reijerkerk, dierenarts bij de Hofstede.

- Ruthi Damman, dierenfysiotherapeut. Bestuurslid bij de Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie bij Dieren (NVFD) en de Federatie van Nederlandse Hippische Brancheorganisaties (FNHB).
- Sarah Pesie, dierenwetenschapper en lid van Dier&Recht. Pesie ontfermt zich over de paardencampagnes die worden uitgevoerd door Dier&Recht.

- Tineke Bartels, military eventing ruiter geweest en daarna overgegaan op de dressuursport. Vier Olympische Spelen gereden en drie bijgewoond als dressuurcoach.

1.5 Leeswijzer

Hoofdstuk 1 geeft een inleiding van het rapport en schetst de huidige situatie van Maarsbergen Horse Trials. In hoofdstuk 2 gaan we dieper in op de theorie en praktijk van paardenwelzijn. We vroegen de experts naar hun visie en ervaring binnen het onderwerp paardenwelzijn. Vanuit daar formuleren we aandachtsgebieden voor Maarsbergen Horse Trials. Deze aandachtsgebieden worden in de hoofdstukken 3 en 4 verder onderzocht op basis van bestaande richtlijnen, aanvullend wetenschappelijk onderzoek en inbreng van de experts. Hoofdstuk 5 presenteert 12 aanbevelingen die toegepast kunnen worden door Maarsbergen Horse Trials in de aankomende jaren en hoofdstuk 6 vat de belangrijkste punten samen die naar voren zijn gekomen tijdens het maken van dit rapport.

2. Paardenwelzijn

2.1 De basis van welzijn definities

Diverse organisaties in de hippische sector (bijlage 2) hebben paardenwelzijn gedefinieerd (bijlage 3). Daarbij zijn er de afgelopen jaren al diverse wetten, regelgevingen en welzijnsrichtlijnen ontwikkeld (bijlage 4). Al deze documenten kennen de commissie Brambell, de vijf vrijheden van Farm Animal Welfare Council en de vijf domeinen van Mellors als uitgangspunten.

De commissie Brambell (Commissie Brambell, 1965) concludeert dat welzijn een breed begrip is dat zowel het fysieke en mentale welzijn van het dier omvat. Ondanks dat het voor ons mensen moeilijk is om gevoelens van dieren te duiden, vertonen dieren onmiskenbaar signalen van pijn, vermoeidheid, angst, frustratie etcetera. Dieren kunnen hieronder lijden, net als mensen, en de beoordeling van die signalen is een precaire balans.

Er zijn verschillende oorzaken voor lijden bij dieren: ziekte, ongelukken en aanvallen van roofdieren, onvoldoende eten en drinken, extreme temperaturen, blootstelling aan licht. Domesticatie van dieren beperkt risico's op bovengenoemd lijden en is niet per se onwenselijk voor het dier. Echter, legt domesticatie beperkingen op aan het dier en brengt het huisvesten van dieren een nieuw risico op lijden met zich mee, zoals te weinig beweegruimte, te weinig sociaal contact, te weinig ventilatie, verstoord dag- en nachtritme en brandgevaar. Er is sprake van lijden bij een dier als hij discomfort (negatieve fysieke signalen), stress (conditie van spanning of angst) of pijn ervaart. Het is dus belangrijk om de voordelen en nadelen voor het dier af te wegen wanneer we het dier domesticeren om het te beschermen. Hierbij ligt de verantwoordelijkheid bij degene die het dier huisvest, die deze verantwoordelijkheid alleen kan dragen als hij daarvoor wordt opgeleid.

Met dit rapport legde de Commissie Brambell de basis voor de zogenaamde vijf vrijheden. De Britse Farm Animal Welfare Council heeft in hun rapport uit 1993 de vijf vrijheden verder ontwikkelt en als volgt gedefinieerd (Farm Animal Welfare Council, 1993):

- Dieren moeten vrij zijn van honger, onjuiste voeding en dorst.
- Dieren moeten vrij zijn van fysieke en thermale ongemakken.
- Dieren moeten vrij zijn van pijn, letsel en ziekte.
- Dieren moeten vrij zijn van angst en chronische stress.
- Dieren moeten vrij zijn hun natuurlijke (soorteigen) gedrag te uiten.

De vijf vrijheden zijn negatief geformuleerd: het zijn richtlijnen waar een dier geen gebrek aan iets mag hebben. De vijf vrijheden definiëren een staat van zijn in plaats van standaarden voor welzijn (Farm Animal Welfare Council, 2012). Professor Mellor breidde de vijf vrijheden uit met de visie dat een dier inderdaad geen gebreken moet hebben, maar daarbij een prettig leven moet kunnen leiden. De vijf domeinen van Mellor (1996) richten zich op kwaliteit van leven, verdeeld in deze domeinen: voeding, fysieke omgeving, gezondheid, gedrag & interactie en mentale staat (zie bijlage 5).

2.2 Paardenwelzijn in de praktijk

Zoals hierboven besproken, zijn alle definities en richtlijnen gebaseerd op dezelfde principes. In theorie blijken we het met elkaar eens te zijn. Echter, discussies in de praktijk laten zien dat we deze principes allemaal anders kunnen interpreteren. Daarom vroegen wij de experts (zie paragraaf 1.4) naar hun visie op paardenwelzijn.

(H)erkenning van de vijf vrijheden en domeinen
In alle 16 expert gesprekken komt naar voren dat paardenwelzijn een enorm breed begrip is en de begrippen uit paragraaf 2.1 komen terug in de antwoorden van de geïnterviewden. Debby Gudden reageert op de vraag "*Wat is welzijn voor jou?*" als volgt: ‘’*Welzijn is heel groot en kan gaan over huisvesting, voeding, fysieke en mentale gezondheid, kort- en langdurende stress. Het belangrijkste is dat een (individueel) dier wordt voorzien in zijn natuurlijke behoeften.*’’

Rob Janssen zegt: ‘’*Paardenwelzijn is een heel groot begrip, voor de een is het anders dan een ander. In de basis moeten we goed voor onze paarden zijn en zorgen dat paarden zich kunnen ontwikkelen tot happy athlete*.’’

Emiel Voest vult aan: “*In algemene zin is welzijn zo veel mogelijk voorzien in de natuurlijke behoeften van het paard. Welzijn is de juiste verhouding tussen huisvesting, arbeid, vrije beweging en gedwongen beweging, en dat is per paard verschillend.”* Dit benadrukt dat paardenwelzijn niet één maatstaf heeft, maar is afhankelijk van het individuele paard.

Fenna Westerduin benoemt de drie belangrijkste aspecten voor haar: ‘’*sociaal contact, genoeg beweging en niet te goed eten. Dat klinkt een beetje raar, maar onze paarden krijgen te rijk eten wat ze niet nodig hebben.*’’

Haike Blaauw leerde bij de World Welfare Foundation in Londen de drie F’en: Fourage, Friends en Freedom. ‘’*En als je dan kijkt naar onze sector gaat het over twee belangrijke thema’s: huisvesting en vrije beweging*. *Daar zouden we trainingsmethodes nog aan moeten toevoegen*.’’

Marianne Sloet vat samen: ‘’*Welzijn betekent dat het paard zich zo veel mogelijk in zijn natuurlijke vorm kan uiten. En dat betekent niet dat we paarden niet mogen gebruiken, maar dat betekent wel dat we daarom heen moeten proberen om het zo goed mogelijk voor hen te hebben. Daarvoor heb je de regels van Brambell en nieuwe modellen, maar het is zoveel mogelijk in de natuurlijke behoeften van het paard voorzien*.’’

Paardenwelzijn is gedifferentieerd denken
Meetbare richtlijnen voor alle paarden zijn niet mogelijk, stelt Emiel Voest. “*Je kan een eventingpaard in de hoge wedstrijdsport niet vergelijken met een manegepaard. Dus dat moet je anders benaderen en voor mij bestaat er dus niet zoiets als algemeen paardenwelzijn*. *Maar gedifferentieerd denken: dit paard heeft hier behoefte aan. Daar probeer je zo veel mogelijk aan te voldoen. En soms lukt dat niet.*”

Eric Winter vult aan: “*If you treat all horses the same, it is the same as treating humans all the same. If you treat all people the same, you don't allow them to shine.*”

Paardenwelzijn betekent: een paard is een paard
Volgens Tineke Bartels en Emiel Voest betekent paardenwelzijn dat een paard een paard kan zijn. Het houdt in dat een paard zich op zijn manier gezond kan ontwikkelen, kan bewegen en kan leven op een manier die hem gelukkig maakt.

Fenna Westerduin vertelt: ‘’*Een paard moet zich prettig voelen, en dat kunnen we alleen maar doen door ernaar te kijken. En heel belangrijk: een paard moet een paard zijn, niet vergelijken met mensen.*’’

Ook Jasmijn de Bruijn herkent dit: ‘’*Vroeger was het paard een landbouwhuisdier en nu wordt het steeds meer onze vriend. En dat slaat ook een beetje door. Dus we moeten steeds de balans zoeken tussen het beste voor je paard, maar het is ook een paard. Zo moeten we hem ook blijven zien.*’’

Rob Jansen sluit zich hierbij aan: ‘’*Ik ben er niet voor om een paard te vermenselijken, een paard blijft een dier*.’’ Rob leerde van zijn instructeur: ‘’*Rob, je moet er wel goed voor zijn, maar ze moeten wel u blijven zeggen*.’’

Paardenwelzijn is bewustwording en kennis
“*Je moet de kennis en kunde hebben om een paard te kunnen lezen.",* zegt Tineke Bartels. Het begrijpen van de intrinsieke behoeften van het paard is essentieel.

“*Hoe goed je het ook doet, deze wereld lijkt niet op hun natuurlijke omstandigheden. Het is geen realistisch beeld om terug te gaan naar de natuurlijke leefomstandigheden*. *In deze wereld moet je zorgen dat je paard een maatje heeft, dat hij lekker veel vrije beweging heeft, dat hij flink in het werk staat.*’’, voegt Emiel Voest toe over de intrinsieke behoeften.

Veel experts, zoals Debby Gudden, benadrukken het belang van comfort en welzijn: "*We moeten een manier vinden waarin het paard comfortabel kan zijn in de interactie met mensen, in de sport, recreatie of ernaast. Dat begint bij bewustwording van trainers, van ruiters, van iedereen die interactie heeft met paarden: welke signalen of welk gedrag toont het dier en wat betekent het? Die gedragingen moeten we leren herkennen, begrijpen en juist interpreteren. Vervolgens moeten we ook correct handelen. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat we ons eigen gedrag moeten aanpassen.*” Gudden is ervan overtuigd dat paarden plezier kunnen ervaren in de interactie met mens, mits hun behoeften serieus worden genomen.

Over bewustwording en leren hoe paarden zich opstellen zegt Tineke Bartels het volgende: “*Wat iedereen wel kan, is het verdiepen in het wezen: paard. Hoe zit een paard in elkaar? De leertheorie en leersystemen, zoals van Emiel Voest, zijn daarbij een goed begin.”*

Fenna Westerduin legt uit: ‘’*In het leervermogen staat belonen centraal. Waarom kan Anky zo goed paarden rijden? Zij is onwijs goed, onbewust, in op het juiste moment een beloning geven. De mensen die dat begrijpen en kunnen, kunnen dus samenwerken met een paard.*’’

Debby Gudden vult aan: "*Het begint met de herkenning van fysieke gezondheidsproblemen, maar ook met (bepaalde) gezichtsuitdrukkingen en lichaamstaal die pijn, stress of ongemak kunnen aanduiden. Als men dat tijdig ziet of herkent, kunnen er problemen voorkomen worden."*

Over regelgeving zegt Emiel Voest: "*Daarbij ben ik tegen regelgeving, want je kan niets controleren en nergens staat een sanctie op, dus het kan massaal worden ondermijnd. Dus minder regelgeving vanaf de bovenkant en meer kennis vanaf de onderkant*.''

Inga Wolframm concludeert: ''*het is belangrijk dat we ons realiseren dat er een mens op het paard zit die zijn of haar emoties moet kunnen controleren. En dat kunnen we niet altijd even goed en kan onder druk nog lastiger worden*.''

Paardenwelzijn is training en opleiding van het paard

''*De juiste kennis en benadering van trainen zijn de sleutel tot welzijn.",* vertelt Tineke Bartels. Training moet verantwoord zijn, waarbij het paard zowel fysiek als mentaal ondersteund wordt. Het begrijpen van de grenzen van een paard speelt hier een rol in. Rob Janssen zegt hierover "*Nooit meer vragen dan dat een paard aankan*" Hij voegt hieraan toe: "*Daar kan een trainer een grote rol in spelen.*"

Emiel Voest merkt op: "*Het valt of staat bij de kennis over fysieke mogelijkheden en wanneer te stoppen. Of je moet een trainer hebben die dat herkent*."

Eric Winter: ''*Horses can like the work or they don't. We have enough horses come through training that set limits to what they want to do on how brave or how good they are. But we have the responsibility to listen to the limits. Horses do the work because they love it, not because they are obedient."*

Ruthi Damman stemt hiermee in, als erfbetreder ziet ze veel dingen die anders kunnen. ''*Voor onkunde hoeft niet iemand afgeschoten te worden."*, zegt ze en vertelt wat mensen daar aan kunnen doen: "*Coaching in reële verwachtingen hebben van je paard en jezelf omringen door professionals."* Ze merkt op dat de meeste topsportpaarden heel goed worden verzorgd. Ze hebben over het algemeen veel zorg en worden omringd door professionals, zoals dierenartsen en fysiotherapeuten.

Dus met de juiste benadering kunnen paarden veel leren zonder dat het welzijn in geding komt. Emiel Voest zegt hierover: "*Het vervelende is van paarden dat je met geweld en angst en pijn heel veel voor elkaar kan krijgen.*" Echter, vult hij aan: ''*Dat is natuurlijk niet wenselijk. Goede training en opleiding is bevorderlijk voor het welzijn van paarden, ze worden er sterker van en daar worden ze weer mentaal beter van*.''

Eric Winter vertelt uitgebreid over zijn benadering over het trainen van paarden: "*Training is like giving information. You can't train them to be superstars, but you can train them to say please and thank you.*" Winter vervolgt over de verantwoordelijkheid van paarden eigenaren: *"Horse owners don't only have the responsibility to be nice, it is their responsibility to teach them to be a member of this world. And that does not say you should hit it or beat it. But they must teach a horse to be a pleasant member of society. Horses that have those boundaries, are much nicer and survive in society.*"

Emiel Voest ligt op een lijn met Eric Winter: "*Als je genoeg kennis van zaken hebt, kan je een paard leren hoe hij zich binnen onze omgeving moet gedragen. Je moet veilig met een paard kunnen lopen en veilig met een paard kunnen rijden. Goed trainen en goed opleiden betekent dat je paard super gehoorzaam is. En dat is een belangrijk aspect in welzijn.*"

Marianne Sloet vertelt: ''*Met een paard dat niet mee wilt werken, kun je helemaal niet werken. Dan kom je nergens. De meeste van deze paarden hebben er gewoon lol in anders komen ze niet op dat niveau. Dat gaat helemaal niet door afdwingen*.''

Emiel Voest vertelt dat 80% van de paarden te weinig werkt. ''*Er is een overdosis aan obesitas paarden die goed worden verzorgd en de hele dag wordt geaaid. Zijn dat dan de natuurlijke omstandigheden en is dat dan welzijn?"* zegt Voest.

Eric Winter zegt hierover: "*Just the fact that horses can run free, does not necessarily mean they are happy*". "*We have to distinguish between an ideal world and reality*. *Horses have moved to a whole different level of care and take over than 50 years ago. What we did with horses by then is not acceptable anymore. But we must be careful not to move to an extreme where that becomes detrimental to the horses.*"

Paardenwelzijn op wedstrijden

Debby Gudden vertelt dat ze, naar aanleiding van de uitnodiging voor het interview, had nagedacht over haar mening over de wedstrijdsport. Ze vertelt hierover: "*Ik vind het de mooiste sport ter wereld, maar het is een sector die ontzettend veel uitdagingen ervaart. Welzijn kan op dit moment niet altijd en overal worden gewaarborgd.*"

Stress is een prominent onderwerp als het draait om wedstrijden en trainen voor een wedstrijd. Ervaren paarden stress tijdens een cross? En is stress per se negatief? Dit vragen we aan Ruthi Damman: "*Stress is niet altijd negatief. Zolang ze weer tot rust kunnen komen*."Ze voegt toe: "*Je krijgt al stress als je een voetbalwedstrijd speelt, dat is geen mentale stress maar fysiek*. *Bij mentale stress gaat het om niet genoeg eten krijgen of zoeken naar drinken of dat het paard zich niet veilig voelt*."

Debby Gudden spreekt over het verschil tussen kort (acuut)- en langdurende stress. Ze vertelt dat langdurige stress gaat over een staat van stress over een langere periode, en acute stress over een tijdelijk moment van stress. "*Het belangrijkste is dat paarden zich weg kunnen bewegen van een stressor.*" Ze vertelt dat als paarden zich niet van een stressor kunnen wegbewegen en de stress langdurig aanhoudt, het welzijn in geding is. Een aanvullend inzicht wat Debby Gudden ons biedt: "*Rijden kan ook een (tijdelijke) stressor geven, maar zolang de ruiter of het paard in staat is om de stressor weg te nemen, is het verantwoord*." Op een wedstrijd terrein zijn er meerdere stressoren, voegt ze nog toe. "*Stressoren zoals het publiek en geluid. Dat is niet kwalijk, zolang een paard zich maar kan weg bewegen van deze stressoren.*"

Marianne Sloet vult aan: ''*Ervaring van het paard is hierbij ook belangrijk. Een ervaren paard dat zijn werk kent, gaat anders om met eenzelfde stressor dan een jong paard. Paarden moeten over het algemeen niet te snel, te veel nieuwe stressoren in een keer ervaren*.''

''Omdat paarden niet aan gister of morgen denken kunnen paarden op wedstrijd.'' vertelt Voest. "*Houd je je paard permanent zoals op wedstrijd, is dat misdadig*". Hij voegt eraan toe dat 4 dagen op wedstrijd geen enkel probleem is, dus het ligt erg genuanceerd.

Paardenwelzijn in de maatschappij

Fenna Westerduin deelt het vraagstuk rondom paardenwelzijn op in 2 bubbels: een grote bubbel ''*Maatschappij Nederland*'' die paarden wel leuk vindt, maar er verder niks mee te maken (wil) hebben. Binnen de grote bubbel bevindt zich de kleine bubbel ''*Paardensector*''. ''*Degenen die zich uitspreken tegen de huidige paardensport bevinden zich binnen onze eigen bubbel. Zij willen gelukkig ook niet dat de paardensport stopt, maar ze willen het wel anders*.''

Haike Blaauw vult aan: ''*95% van de Nederlanders heeft niks met paarden, ze hebben er ook niks op tegen. Maar als ze er wel wat op tegen krijgen, dan hebben we een probleem.*''

"*We moeten ons schamen dat we zo lang hebben gewacht dat Dier&Recht paardenwelzijn moet aankaarten. Een externe organisatie moet ons hierop wijzen, terwijl het eigenlijk de kern is van wat wij doen.*" is een van de eerste dingen die Inga Wolframm zegt tijdens het interview.

Fenna Westerduin zegt hierover: ''*Laten we kritiek in ons voordeel gebruiken. Elke keer dat critici schoppen, kunnen we dat gebruiken om een stap te versnellen.*'' Later vult ze aan dat hierdoor ook de KNHS de afgelopen jaren een draai heeft gemaakt: ''*Waar ik trots op ben is dat we binnen de KNHS de focus hebben verplaatst van ruiter naar paard.*''

Haike Blaauw is het hiermee eens: ''*Laten we de critici bedanken voor het feit dat ze ons attenderen wanneer er een keer iets mis gaat, zodat we daar iets aan kunnen doen.*''

Als de maatschappij zich tegen de sport keert, kan dat gevolgen hebben voor de toekomst van paardensport en de relatie tussen mens en paard. Haike Blaauw haalt de Social License to Operate aan tijdens het interview. Hiermee doelt hij op: ''*Hoe lang blijven we in meerderheid goed vinden wat we doen met paarden? Zonder paard willen we niet uitkomen, maar als we verkeerde dingen blijven doen in de ogen van de maatschappij, zouden we daar op uit kunnen komen.''* Blaauw zegt: *"Wanneer is het goed?" Dat is heel moeilijk te zeggen, want wat vandaag goed is, kan morgen als niet meer goed worden beschouwd.*"

De maatschappelijke druk zorgt voor lastige vraagstukken zonder concrete antwoorden. Fenna Westerduin zegt hier het volgende over: "*Het is een conservatieve sector, dus veranderen is moeilijk*."

Welzijn draait tegenwoordig niet alleen maar om het paard, maar de perceptie van de buitenwereld speelt ook een rol. Hoe kunnen wij het in de ogen van degene die ons in de gaten houden goed doen? En hoe komen we tot een oplossing waarbij iedereen tevreden is en paarden het leven hebben wat ze verdienen? Emiel Voest spreekt in het interview ook over de publieke opinie: "*De publieke opinie maakt het lastig om dingen te verantwoorden. En dat komt simpelweg omdat mensen geen verstand hebben van wat paarden zijn en waar ze behoefte aan hebben en helemaal geen behoefte aan hebben.*"

“*Als je accepteert dat dit ethisch verantwoord is, dan wil je de risico's zo veel mogelijk beperken. Er zijn al enorme stappen genomen, alleen is het natuurlijk wel een uitdagende sport voor mens en dier, en de mens kan kiezen, het dier niet.*” zegt Blaauw.

Sarah Pesie deelt haar mening over het risico van de eventingsport en de keuzes die een mens maakt voor een paard. “*Als je een risico bewust opzoekt, met dit soort hindernissen dan vind ik dat niet ethisch verantwoord.*” Daarbij vertelt Sarah Pesie dat welzijn verbeteren gaat om de lange adem omdat niet iedereen het weet of ziet.

Paardenwelzijn is transparantie

“*Als welzijn in het geding is, moet dat eigenlijk ‘not done’ zijn. Als men weet dat er een zero tolerance policy is ten opzichte van dingen die niet door de beugel kunnen, dan gebeurt het ook niet of wordt het direct afgestraft.*” stelt Marianne Sloet. Elkaar aanspreken wanneer iets niet goed is, is haar boodschap.

Hierbij sluit Gert Jan den Heijer aan: “*Durf aan te spreken. Je kan eigenlijk alleen spiegels voorhouden om welzijn een goede kant op te helpen.*” Den Heijer zegt daarna dat het nog 4 of 5 jaar kan gaan duren, maar er moet ergens een begin gemaakt worden.

Over elkaar aanspreken plaatsen Inga Wolframm en Debby Gudden een belangrijke kanttekening: ga op zoek naar een positieve benadering. Je wilt geen politieagent spelen en je wilt ook geen angstcultuur creëren. Je wilt een veilige cultuur waarin mensen kunnen leren, groeien en elkaar durven aanspreken.

Marianne Sloet benadrukt dat wij, als paardensporters, organisatoren en liefhebbers, beter moeten uitleggen hoeveel plezier je met een paard kan hebben en hoeveel plezier het paard meemaakt.

Het is ook belangrijk dat er transparant gecommuniceerd wordt en verantwoordelijkheid genomen wordt als het niet goed is. “*Je moet wel transparant blijven, als het niet goed is kan je ook niet zeggen dat het wel goed gaat.*", zegt Beau van der Burg-Vos.

Haike Blaauw: ‘’*Wat goed is, is goed. Wat slecht is, is slecht. En dat moeten we erkennen.*’’

Robert Zandstra, directeur van Military Boekelo spreekt ook over transparantie en het meer uitspreken over het plezier in de eventingsport. “*Met name dat we ons bewust moeten zijn dat wij het verhaal van de sport moeten vertellen*." Zandstra begon het interview met dat de eventingsport al 30 jaar een kritische blik krijgt en dat we ons daar altijd bewust van moeten zijn.

“*Een eerlijk verhaal werkt.*” zegt Emiel Voest. Fenna Westerduin vult aan: ‘’*Het grootste deel wat we doen voor het paard is goed, alleen we vertellen het niet.*’’

Haike Blaauw is een voorstander van ‘’*luiken open in plaats van dicht. Dan kunnen anderen het er nog steeds niet mee eens zijn, maar laat zien wat je doet en dat je geen geheimen hebt.”*

Jasmijn de Bruijn is het ermee eens: ‘’*Laat zien dit is wat we doen en waarom we het doen*.’’

Ook Van der Burg-Vos van de KNHS spreekt zich uit over het laten zien wat we doen in onze sport. Daarbij heeft Van der Burg-Vos het groeien van paardenwelzijn hoog in het vaandel staan: ‘’*Je blijft altijd proberen te groeien in het stukje paardenwelzijn en je bent nooit uitgeleerd*.’’

Paardenwelzijn in de cross country

De cross, die bekend staat om de fysieke eisen en risicovolle hindernissen, heeft zich door de jaren heen ontwikkeld. Eric Winter zegt hierover “*the courses have got more technical with the rise of the standard of coaching and training, and the ability of riders to ride and balance and also the quality of the horses”*. Hij voegt toe “*I think, like all sports, it has become more difficult and complicated." It is not as big as it was, but there are angles. What it looks like now, when a horse lands over a fence it wants to jump the next fence, because the rider cannot force it to jump it*.”

Rob Jansen is het eens met Winter: "*Vroeger sprongen we over dikke bakken, nu is de sport veel technischer."*

Eric Winter vertelt dat als een hindernis schuin staat, dat het erg makkelijk is voor het paard om erlangs te gaan in plaats van eroverheen. “*A certain amount of that is training, but a lot of that is that the horse wants to please and jump those fences. They have to look for the flag, they have to initiate that movement.”*

Over het niveau van de ruiters zegt Rob Jansen het volgende: "*We moeten waken dat de instroomeisen te gemakkelijk worden*, w*e moeten combinaties gaan uitnodigen die aan het niveau voldoen. Niet omdat ze toevallig winstpunten gesprokkeld hebben.*”

Inga Wolframm heeft het over het bouwen van het parcours en de lijnen: ‘’*We moeten rekening houden met het bouwen van het cross parcours en het welzijn, dat de lijnen logisch zijn, want anders wordt het ook sleuren*’’. Ze merkt wel op dat de eventingsport het al heel goed doet omdat “*in deze tak van sport kan je het je niet veroorloven om niet echt een partnership met je paard te bouwen*.’’

We moeten rekening houden met welzijn tijdens het bouwen van een cross parcours. Eric Winter legt uit: “*An understanding of what horses want at the levels, what type of questions you want to ask and how to make the horses better*” Winter vertelt daarna: “*there is only 15 cm difference between the highest level and the very lowest level of eventing. One star is 1.05 and the top level is 1.20*”. “ *In eventing it is really about the technicality and the piece of ground you use*.’’

2.3 Aandachtspunten paardenwelzijn bij Maarsbergen Horse Trials

Met bovenstaande definities en ervaringen van experts leert Maarsbergen Horse Trials wat paardenwelzijn omvat. Er zijn drie situaties bij Maarsbergen Horse Trials die om extra aandacht vragen, zodat de vijf vrijheden, vijf domeinen, welzijnsrichtlijnen uit brancheorganisaties en aanbevelingen van experts in alle aspecten van de wedstrijd terugkomen:

1) Huisvesting

Paarden worden tijdens Maarsbergen Horse Trials gehuisvest in stallen. Daarbij is beperking van vrije beweging een aandachtspunt dat ontstaat door dit type huisvesting. Verder wordt in de stallen het sociale contact tussen paarden beperkt. Echter, sociaal contact brengt ook risico's op ziekteverspreiding, omdat tijdens de Maarsbergen Horse Trials paarden samenkomen van verschillende ruiters en uit verschillende landen. De paarden komen in een volledig nieuwe omgeving terecht, wat risico op stress met zich mee kan brengen.

2) Blessures

Meedoen aan de wedstrijd brengt risico's op blessures met zich mee omdat de eventingsport een fysiek uitdagende sport is. Acute blessures kunnen ontstaan door een verstapping, struikeling of een val tijdens de wedstrijd. Ook chronische blessures vormen een risico, met name door overbelasting die kan ontstaan door onjuist, te veel trainen of ondertrainen vooraf aan de wedstrijd. Ruiters dienen rekening te houden met de mate van opleiding van een paard bij inschrijving voor een bepaald niveau. Een paard dat goed is opgeleid, kan het gevraagde niveau goed aan en anticipeert op wat hij moet doen. De ruiter weet waar hij aan toe is en kan beslissingen nemen die blessures kunnen voorkomen. Daarbij zijn er andere factoren die het risico wel vergroten, zoals de omgeving en ervaring van de ruiter.

3) Interactie mens- paard

Overmatig gebruik van hulpmiddelen, zoals sporen of een zweep, kan het welzijn van het paard sterk negatief beïnvloeden. Ook het incorrect gebruik van harnachement of een niet passend harnachement is een risico. De dynamiek tussen paard en ruiter heeft een invloed op het welzijn van het paard. Daarbij kan wedstrijdspanning een rol spelen in het correct handelen wanneer er iets onverwachts gebeurt.

In hoofdstuk 3 en hoofdstuk 4 onderzoeken we de mogelijkheden hoe we omgaan met deze aandachtspunten aan de hand van wetenschappelijk onderzoek en inzichten van experts.

3. Inzichten uit wetenschappelijk onderzoek

3.1 Huisvesting op de wedstrijd

Individuele stalling

In 2019 publiceerde Alice Ruet et al. een onderzoek waarbij het ging om welzijn en individueel gestalde sportpaarden. Het onderzoek concludeerde dat er drie factoren invloed hebben op het welzijn van individueel gestalde paarden: 1) Het type bodem dekking: stro heeft een betere invloed op het welzijn omdat stro natuurlijke gedragingen stimuleert zoals liggen, exploratie en voedselinname. 2) Een opening of raam richting de buitenwereld zodat paarden andere paarden kunnen waarnemen, verminderd agressief gedrag richting mensen. 3) De hoeveelheid krachtvoer is gekoppeld aan de ontwikkeling van stereotypen (e.g., weven en luchtzuigen). Het verminderen, of anders verdelen van het krachtvoer kan bijdragen aan beter welzijn.

Beperking van vrije beweging

Ook in 2020 heeft Alice Ruet et al. in 2020 onderzoek uitgevoerd, dit keer over de huisvesting van 31 paarden van individuele stalling naar weidegang over een periode van 1,5 maand. Weidegang had op de lange termijn een positief effect op het natuurlijk gedrag van het paard. Echter, in de eerste vijf dagen op de wei nam de "withdrawn posture" (een houding die duidt op on-responsiviteit naar de omgeving) toe, wat suggereert dat paarden tijd nodig hebben om zich aan te passen aan de nieuwe omgeving en sociale omstandigheden. De voordelen van weidegang houden niet aan als paarden daarna weer permanent individueel worden gestald.

Hanna Werhahn et al. (2011) publiceerde een studie over weidegang en het effect op de bereidheid om te presteren van wedstrijd paarden. De studie was verdeeld over drie groepen: geen weidegang, 2 uur weidegang voor het rijden en 2 uur weidegang na het rijden. Er wordt geconcludeerd dat weidegang een effect heeft op het gedrag en training van paarden. De paarden waren rustiger wanneer ze de mogelijkheid kregen om 2 uur naar buiten te gaan als aanvulling op de training. Er wordt geadviseerd om de paarden na het rijden op de wei te zetten om het risico voor een blessure te verminderen, terwijl het voorkomen van blessures de grootste reden is om paarden niet op de wei te zetten, stelt de auteur. De meest positieve resultaten op de bereidheid van het paard om te presteren was als het paard voor de training weidegang heeft gehad.

Beperking van sociaal contact

Hartmann et al. (2012) publiceerde een overzicht van de huidige literatuur over het houden van paarden in groepen. Meerdere wetenschappelijke artikelen concluderen dat opsluiten en beperking van sociaal contact zijn gekoppeld aan het vertonen van stereotypen zoals weven, luchtzuigen en rondjes lopen in de stal. Ook werd aan het licht gebracht dat jonge paarden die in groepen gehouden worden makkelijker aanpassen aan training en minder ongewenste gedragingen lieten.

Echter is tijdens wedstrijden sociaal contact niet gewenst. In 2021 is de CES Valencia Spring Tour geannuleerd wegens een uitbraak van de neurologische vorm van EHV-1. Het terrein is toen afgesloten en 160 paarden moesten op het terrein blijven. Met

toestemming van de ruiters is er een onderzoek gestart. De belangrijkste en meest effectieve transmissie wijze is direct neus- op- neus contact. Maar het virus kan ook overgedragen worden via handen (Courouce et al, 2023).

Tijdelijke verplaatsing

Verschillende onderzoeken laten zien dat paarden stress ervaren tijdens tijdelijke verplaatsingen zoals gebeurt tijdens wedstrijden.

Jaume Gardela et al. (2020) onderzochten van 13 Spaanse volbloed politiepaarden de cortisolwaarden bij tijdelijke verhuizingen. Cortisol, een hormoon dat vrijkomt bij de activering van de hypothalamus-hypofyse-bijnieras (HPA-as), wordt vaak gebruikt als een indicator voor stressniveaus. De resultaten tonen aan dat tijdelijke verhuizingen leidden tot verhoogde cortisolwaarden in het haar van de paarden, wat geassocieerd wordt met stress. De onderzoekers concluderen dat onverwachte veranderingen in de omgeving, het huisvestingssysteem en de gebruikelijke werkbelasting tijdens een tijdelijke verhuizing kunnen zorgen voor een breed scala aan stressoren. Kanttekening van het onderzoek is dat de resultaten moeilijk zijn om direct te vergelijken, omdat het afhangt van het geslacht en het ras van het paard. Daarbij heeft het veranderde voer management ook invloed gehad op de cortisolwaarden. Marianne Sloet (2025) vult aan: Daarbij zijn er ook grote individuele verschillen net als bij mensen. Het ene paard reist heel makkelijk en voelt zich overal thuis, terwijl een ander paard daar veel meer moeite mee kan hebben.

Wat leren we hiervan?

Uit de onderzoeken blijkt dat de huisvesting en het management van sportpaarden een aanzienlijke invloed hebben op hun welzijn, gedrag en prestaties. Als wedstrijdorganisatie kan de omgeving optimaal ingericht worden om het welzijn en gedrag positief te beïnvloeden. Door het aanbieden van stallen waarbij een paard naar een ander paard kan kijken, weidegang en informatie bieden over het behouden van een vast ritme, kan de organisatie samen met de ruiter ervoor zorgen dat de paarden zo min mogelijk stress en ongemak ervaren tijdens huisvesting op een wedstrijd. Er moet echter wel gewaakt worden voor sociaal contact en de verspreiding van ziektes. Over dit onderwerp zijn we verder in gesprek gegaan met experts. Deze aanbevelingen zijn verwerkt in hoofdstuk 4.

3.2 Blessures

Inspanning tijdens eventingwedstrijden

Voor de eventingsport zijn er verschillende elementen nodig voor een goede prestatie. Het paard moet behendig zijn, fit zijn en voldoende vermogen hebben. De goede paarden verhogen het niveau van de wedstrijd. Om de goede paarden van de goed getrainde paarden te onderscheiden en de winnaar te bepalen, wordt het niveau ook verhoogd (Marlin, 2008).

Tijdens de cross country spelen meerdere factoren een cruciale rol bij het ontstaan van ongevallen, variërend van kleine tot ernstige blessures en zelfs fatale incidenten. Deze factoren omvatten onder andere; *“the individual experience of the rider and the horse, and their experience as a combination; the fitness of the rider and the horse; the weather; the light; the ground conditions; the approach to the jump; the capacity of the rider and the horse to judge distance accurately; the skill of the course designer and the jumps builder; and sometimes just plain luck” (O’Brien, 2016).*

Tijdens het onderzoek van O'Brien (2016) blijkt dat van alle geregistreerde valincidenten tijdens eventingwedstrijden, maar liefst 90% plaatsvond op of nabij de hindernissen. Dit onderzoek benadrukt echter ook de beperkingen van de beschikbare data en stelt dat vervolgonderzoek nodig is om een vollediger beeld te krijgen.

Een manier om te kijken of paarden fit zijn en in staat zijn om een eventing wedstrijd veilig en in goede gezondheid uit te rijden, is om te kijken naar de hartslag. Munsters et al. publiceerden in 2020 onderzoek naar hartslagen van eventingpaarden:

Normaalwaarden
Paarden hebben over het algemeen een hartslag van 28-40 slagen per minuut in rust, waarbij 220-240 slagen per minuut behaald kan worden met maximale inspanning (Art & Lekeux, 2005)

Eventing- dressuur
Een meerdaagse eventing wedstrijd begint altijd met een dressuurproef. Tijdens een dressuur proef worden verschillende technische vaardigheden getest. Een proef duurt ongeveer 6 minuten en heeft een lagere inspanning, de hartslag gaat zelden boven de 150 slagen per minuut (Munsters, 2020).

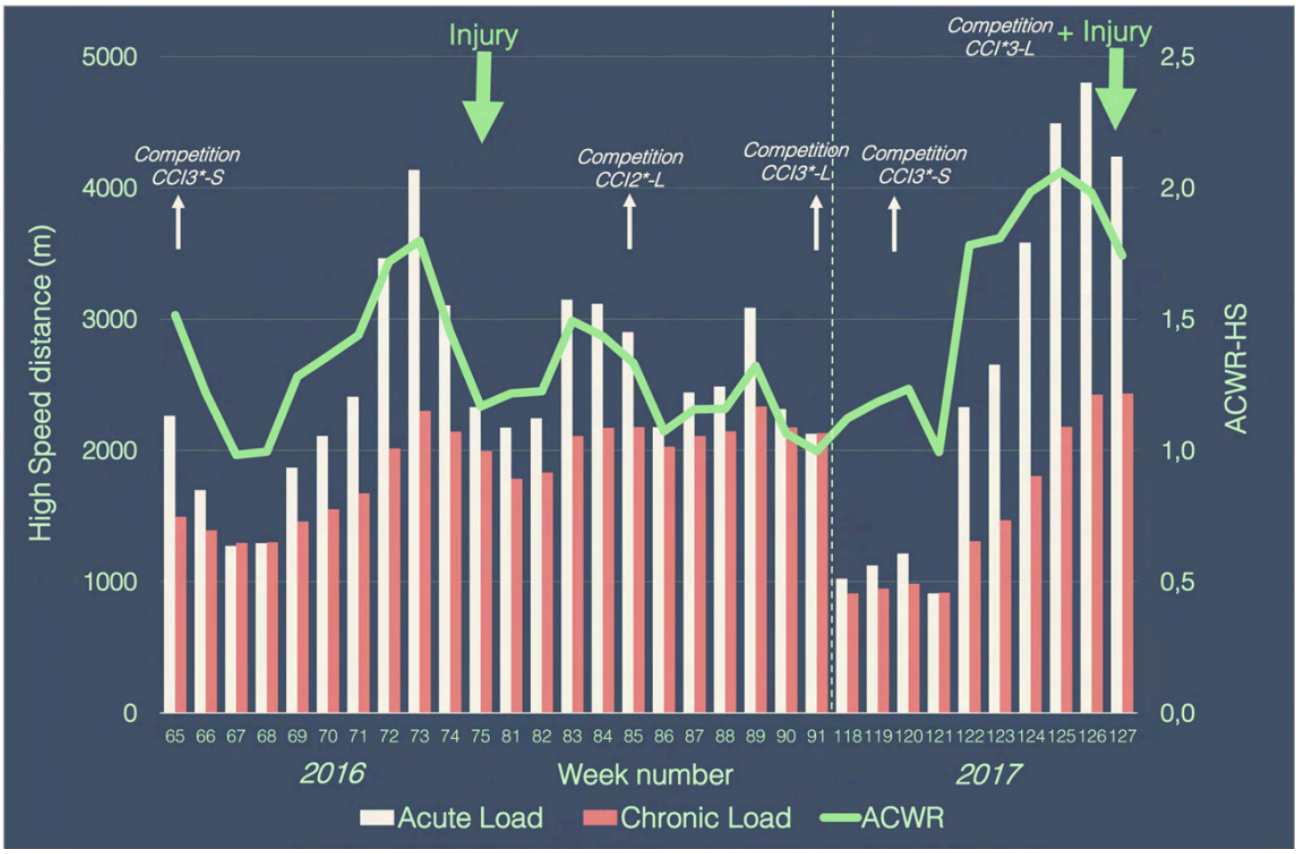
Eventing- cross country
Tijdens de cross- country op het hoogste niveau, 5 ster, moeten de paarden een afstand afleggen tot 6270 meter met 40 sprongpogingen op een snelheid van 9,5 meter per seconde. Hierbij halen paarden een hartslag tussen 171-207 slagen per minuut (Munsters, 2020).

Eventing- springen
Het springparcours wordt verreden na de dressuurproef bij een wedstrijd van kort format. Met een lang format is het springen de dag na de cross. Het springparcours duurt ongeveer 1 minuut en er worden snelheden gereden tussen de 5 en 7,5 meter per seconde. De hartslag van de paarden varieert van 150 tot 190-200 slagen per minuut (Munsters, 2020).

Munsters et al. publiceerden in 2020 een onderzoek naar de verhouding tussen acute en chronische werklast en het risico op blessures bij eventingpaarden. Het onderzoek baseerde zich op gegevens zoals hartslag, snelheid en lactaatwaarden. Uit de resultaten bleek dat, net als bij menselijke atleten, acute pieken in de werklast het risico op blessures significant verhoogden. Acute pieken in de werklast kunnen voorkomen wanneer er getraind wordt voor een wedstrijd. Figuur 2 geeft een duidelijk beeld van de acute werklast net voor een wedstrijd, waarna een blessure ontstaat.

De conclusie van het onderzoek is dat de ruiter, trainer en coach de werkbelasting van hun paarden moeten beoordelen en dit moeten gebruiken als een hulpmiddel om het risico op blessures te verkleinen en het welzijn van de paarden te verbeteren.

Fig. 2. Acute en chronische werkbelasting van een eventingpaard van CCI3*-niveau in Nederland tijdens het wedstrijdseizoen van 2016 en 2017 (Munsters et al. 2020).

Ondertrainde paarden

M. G Serrano et. al., publiceerde in 2010 een onderzoek over ondertrainde eventingpaarden. Daarin kwam naar voren dat als de hartslag tijdens training een gemiddelde had van 138 en van hetzelfde paard tijdens een wedstrijd een gemiddelde van 195, het verschil tussen training en wedstrijd te groot was. Waaruit werd geconcludeerd dat de paarden in dit onderzoek ondertraind waren. Dit werd eveneens bevestigd door de lactaatmetingen. Ondertraining kan komen door een zwaardere intensiteit op de wedstrijd dan de intensiteit van de training. Wanneer er specifiek getraind wordt met een rationele aanpak, als voorbereiding op de wedstrijd, kunnen de prestaties verbeterd worden en wordt de kans op een blessure kleiner. Echter merkt de auteur op dat er nog geen ideale methode is om eventingpaarden te trainen, maar bewijs gebaseerde trainingsprincipes zouden over- en ondertraining voorkomen met daarbij de prestaties verbeteren.

Opleiding van het paard

‘Education begins as a foal’ is een van de hoofdstuktitels in het werk van Ingrid Klimke (Basic Training of the Young Horse, 2006). Volgens Klimke zijn de eerste dagen en weken van een veulen cruciaal voor het opbouwen van vertrouwen en een duurzame samenwerking tussen mens en paard. In de eerste twee levensjaren is het essentieel dat een jaarling voldoende ruimte en tijd in de wei krijgt om fysiek en mentaal te groeien. Voor warmbloeden geldt dat ze niet eerder dan op een leeftijd van 3 tot 3,5 jaar onder het zadel gebracht zouden moeten worden, aangezien hun gewrichten, botten en pezen op jongere leeftijd nog onvoldoende ontwikkeld zijn om belastende arbeid te verdragen (Klimke, 2006).

Vanaf een leeftijd van vier jaar kan idealiter worden gestart met een regelmatige en gestructureerde training. De ontwikkeling van jonge paarden varieert echter sterk; sommige paarden hebben baat bij voortdurende uitdaging, terwijl anderen meer tijd nodig hebben om zich te ontwikkelen en vooruitgang te boeken (Clayton, 2004).

Conform de richtlijnen van de Fédération Equestre Internationale (FEI) dient een paard minimaal vijf jaar oud te zijn om deel te mogen nemen aan een eerste internationale wedstrijd op CCI-Intro-niveau. Na drie tot vijf succesvolle wedstrijden op één ster-niveau kan een paard doorstromen naar het twee sterren-niveau. Over het algemeen zijn drie tot vijf succesvolle wedstrijden per klasse te behalen alvorens het volgende niveau aan te gaan (Clayton, 2004).

Het proces van progressie van één ster naar drie sterren neemt doorgaans twee tot vier jaar in beslag. Deelname aan een viersterrenwedstrijd op succesvolle wijze is pas realistisch wanneer het paard minimaal acht jaar oud is en een stevige basis heeft opgebouwd op driesterren niveau (Clayton, 2004).

Tabel 1: *cijfers van de verschillende niveaus uit het boek The Athletic Horse: Principles and Practice of Equine Sports Medicine* (Clayton, 2004).

	CCI- intro	CCI2*	CCI3*	CCI4*
Length	3640-4160 m	4400-4950 m	5700-6840 m	6250-7410 m
Speed	520 m/min	550 m/min	570 m/min	570 m/min
Fence size (cm)	1.10 height 1.40 wide	1.15 height 1.60 wide	1.20 height 1.80 wide	1.20 height 2.00 wide
Max. jump efforts	30	34	40	45

Op basis van de bovengenoemde feiten kan worden geconcludeerd dat het mogelijk is om met een paard vanaf het achtste levensjaar deel te nemen aan een viersterren cross wedstrijd, mits zowel ruiter als paard zich op een hoog niveau bevinden. Dit impliceert dat er tegen die tijd al minimaal vier jaar aan training, tijd en financiële middelen is geïnvesteerd. Voor veel combinaties is het echter niet haalbaar om dit niveau al op deze leeftijd te bereiken, waardoor het vaker voorkomt dat meerdere jaren extra nodig zijn om de vereiste vaardigheden en ervaring op te bouwen.

Wat leren we hiervan?

In eventingwedstrijden zijn verschillende factoren van invloed op de prestaties en het risico op blessures bij paarden. De inspanningen variëren van de relatief lage intensiteit van de dressuur tot de hoge intensiteit bij de cross. Als wedstrijdorganisatie is het van belang om goede dierenartsen bij de wedstrijd te betrekken die verstand hebben van de eventingsport en de inspanning die hierbij komt kijken. Het is aan de dierenartsen om te waken voor onder- en overbelasting en te informeren aan de ruiters. Ook is het aan de organisatie om een educatieve cross neer te zetten zonder vraagstukken boven het niveau. Ruiters hebben de verantwoordelijkheid om hun training goed op te bouwen naar de wedstrijd en hun paard in te schrijven voor het niveau passend bij waar het paard is in zijn opleiding. Over dit onderwerp zijn we verder in gesprek gegaan met experts. Deze aanbevelingen zijn verwerkt in hoofdstuk 4.

3.3. Interactie ruiter en paard

Gebruik van sporen, bitten en zweepgebruik
Uhldahl en Clayton (2022) hebben een onderzoek gedaan naar beschadigingen door sporen, bitten en zweepgebruik bij Deense wedstrijdpaarden. In totaal zijn er 3143 paard-ruiter combinaties geëvalueerd tussen 2014-2015, in de disciplines dressuur, springen, eventing en endurance.

Sporen
77% van de geëvalueerde combinaties gebruikt sporen, waarbij bij 3.2% (100) haar op de sporen zit, en 0.4% (13) bloed op de sporen wordt gesignaleerd. De kans op haar op de sporen verlaagt met 20% wanneer er een niveau hoger wordt gekeken. Haar op de spoor wordt ook geassocieerd met de lengte en het type spoor. Als de lengte van de spoor groter wordt, is de kans ook groter op haar op de spoor. De roller ball wheel and hammer style knob spur waren vaker geassocieerd met haar op de sporen. De spoor- specifieke beschadigingen waren de volgende: littekens (18), witte haren (8), wondvocht (6), wonden (6), bloed (6) en camouflage (1).

Bit, neusriem en mondhoeken
9.2% (289) van de paarden had letsel en/of bloed bij de mondhoeken. 3.2% had beschadigingen rondom de mond, waarbij 0.6% bloed werd geconstateerd. 6.1% had beschadigingen bij de slijmvliezen van de mond, waarbij 1.0% er bloed gevonden was. Letsel van de mondhoeken waren geassocieerd met de strakheid van de neusriem. Het losser maken van <2 naar 2-3cm of van 2-3 cm naar 3> verminderde de beschadigingen met 34%.

Zweep gebruik
Zeven paarden hadden zwelling op de schouder of achterhand door het gebruik van een zweep. Beschadigingen waren bij 3 paarden geconstateerd. Er was 1 paard, waar bloed waargenomen was door een zweep en bij een ander paard was er gebruik gemaakt van camouflage.

Harnachement
Harnachement wordt gebruikt om veiligheid, comfort en communicatie tussen paard en ruiter te verbeteren. Hiervoor moet het tuig wel goed passen. Tuig wat niet goed past kan de hulpen van de ruiters niet goed doorgeven, wat kan leiden tot schaafplekken en kneuzingen. Een zadel hoort de mee te buigen met de contouren van de rug. Het hoofdstel is ontwikkeld om een bit in de mond te houden, echter mag het geen onnodige druk uitvoeren op gevoelig weefsel of bot van het hoofd door verkeerde plaats, of te strak aantrekken van de neusriem (Clayton, 2022). Een onderzoek uit 2017 (Doherty, 2017) rapporteerde dat 93% van 750 sportpaarden te strakke neusriemen hadden. Een te strakke neusriem kan zorgen voor fysiologische stressreactie en hindert de expressie van orale gedragingen zoals kauwen en slikken (Fenner, 2016). De verhouding van het bit en de mondholte bepalen het contact met de lippen, mondhoeken en tong. Mondproblemen kunnen veroorzaakt worden door bitten en resulteren in beschadigde mondhoeken (Clayton, 2022).

Dynamiek mens en paard
De risico's die horen bij de eventingsport zijn sterk verbonden met de dynamiek tussen mens en paard. Paarden zijn krachtige en omvangrijke dieren, aanzienlijk sterker en groter dan mensen. Hun gedrag wordt grotendeels bepaald door een sterk ontwikkeld vluchtinstinct, waardoor ze in staat zijn om binnen fracties van een seconde te reageren op externe prikkels. Deze reflexmatige reacties kunnen zich uiten in abrupt stoppen, draaien, trappen of bijten, ook wanneer het paard nog niet bereden wordt. Dergelijke gedragsuitingen brengen aanzienlijke risico's met zich mee, vooral in situaties waarin er geen vertrouwen en onvoldoende controle is (O'Brien, 2016).

De risico's die horen bij de eventingsport worden verder vergroot door een combinatie van factoren, waaronder de hoogte, de snelheid van het paard en de plotselinge veranderingen in momentum of richting. Ongevallen kunnen zelfs bij lage snelheden optreden, waarbij onvoorspelbaarheid en verrassing een doorslaggevende rol spelen. Een onverwachte versnelling, een plotselinge stop of een abrupte zijdelingse beweging kan leiden tot een verlies van balans van de ruiter en leiden tot valpartijen. Hoewel een hoge mate van ervaring, training en wederzijds vertrouwen tussen mens en paard deze risico's kan verminderen, blijft de aard van het gedrag van het paard een onvoorspelbare variabele die niet volledig kan worden uitgesloten.

Wedstrijdspanning
De PhD van Inga Wolframm, Psychological Traits and States in Equestrian Sport, gepubliceerd in 2011, onderzoekt de invloed van psychologische eigenschappen en toestanden op prestaties in de ruitersport. Uit haar onderzoek blijkt dat ruiters een uniek persoonlijkheidsprofiel hebben en dat persoonlijkheid van invloed is op hoe ruiters het temperament van hun paard waarnemen.
Daarnaast laat het onderzoek zien dat elite-ruiters beter omgaan met stressvolle situaties dan minder ervaren ruiters. Voorafgaand aan wedstrijden zijn er duidelijke verschillen in opwinding (arousal) en gemoedstoestand tussen ruiters van verschillende niveaus. De manier waarop ruiters deze opwinding interpreteren—zowel lichamelijk als cognitief—heeft invloed op hun wedstrijdprestaties. Bovendien blijkt dat ruiters die hun paard als kalm en meewerkend inschatten, zelf doorgaans beter in staat zijn om met wedstrijdspanning om te gaan.
Om de communicatie tussen ruiter en paard te verbeteren en optimale prestaties te bereiken, zouden minder ervaren ruiters zich moeten richten op het reguleren van hun opwinding en het ontwikkelen van mentale vaardigheden.

Wat leren we hiervan?
Het juiste harnachement is essentieel voor het comfort en de veiligheid van het paard. Te strakke neusriemen en slecht passend tuig kunnen niet alleen het welzijn van het paard schaden, maar ook de communicatie tussen ruiter en paard verstoren. Daarnaast spelen de dynamiek tussen mens en paard, en de wedstrijdspanning van de ruiter een belangrijke rol in het ontstaan van welzijnsrisico'sen overmatig gebruik van hulpmiddelen zoals sporen en zweep. Als wedstrijdorganisatie kan er extra rekening gehouden worden met deze bevindingen en stewards kunnen worden aangemoedigd om op deze punten te handhaven. Over dit onderwerp zijn we verder in gesprek gegaan met experts. Deze aanbevelingen zijn verwerkt in hoofdstuk 4.

4. Advies van Experts

4.1 Advies voor wedstrijd organisaties

Tijdens de interviews zijn er vele waardevolle adviezen gegeven om het welzijn van de paarden op wedstrijd te optimaliseren. Om de doelstellingen geformuleerd in paragraaf 1.3 verder concreet te maken, zijn de adviezen opgedeeld in de drie doelstellingen.

Wedstrijd

Dierenartsen

Dierenartsen spelen een grote rol in de wedstrijd. Zij hebben de prioriteit om het welzijn van de paarden te waarborgen. Er zijn verschillende adviezen gegeven omtrent dierenartsen.

1) De rol van de behandelend dierenarts vergroten en aanwezig maken. De behandelend dierenarts vult het officiële FEI dierenartsen team aan om vragen te beantwoorden of te kijken naar een paard wanneer daar vraag naar is (Den Heijer).
2) Het kreupelheidsonderzoek na de cross meer aankleding geven. Door meer aandacht te geven aan de paarden na de cross, wordt er serieuzer gekeken naar de staat van het paard na een cross. Dit geeft ruiters een betere bewustwording van de fysieke staat van hun paard (Den Heijer).
3) Gratis lactaatmeting na de cross om inzicht te geven over de fitheid van het paard. De dierenarts kan hierbij aanduiden hoe fit het paard uit de cross komt (Den Heijer).
4) Incidenten rapport door een dierenarts. Wanneer er een incident plaatsvindt, kan de dierenarts proberen uit te zoeken wat er precies is gebeurd, wat de fysieke gevolgen zijn voor het paard (en ruiter) en hoe een-en-ander mogelijk kan worden voorkomen wanneer de ruiter en paard weer stabiel zijn. De dierenarts geeft betrouwbaar advies en creëert draagvlak (Sloet).
5) Fysieke check van paard uitbreiden met ademhaling, hartslag, slijmvliezen, spierspanning en buikgeluiden (Sloet).

Extra ondersteuning

Er kan behoefte zijn aan extra ondersteuning naast de huidige teams en aanspreekpunten, om ruiters verder te helpen als zij tegen problemen aanlopen.

1) Educatieve nieuwsbrieven versturen aan de ruiters. Door informatie te bieden via een nieuwsbrief over trainingsmethodes, leertheorieën of welzijn, wordt de bewustwording groter bij deelnemers (Gudden).
2) Het aanbieden van een ‘advies assistent’ om ruiters te adviseren die vragen hebben tijdens training, of over het algehele management van hun paard. Dit kan ook een andere ruiter zijn die hiervoor benaderd wordt (Wolframm).
3) Het aanbieden van een sportpsycholoog biedt ruiters de gelegenheid om om te gaan met spanning en doordachte beslissingen te nemen in plaats van beslissingen die gedreven worden door emoties. Niet iedereen heeft toegang tot een sportpsycholoog. Door dit aan te bieden kan er gratis kennis gemaakt worden waardoor op de langere termijn de interactie tussen mens en paard en dus het welzijn van het paard verbetert (Wolframm).

4) Vervolg op punt 3; Door extra ondersteuning aan te bieden wordt er een support systeem gecreëerd waarbij mensen zich veilig voelen en vragen durven stellen. Dit kan door middel van een campagne extra aandacht krijgen aan de voorhand van het evenement (Wolframm).

Faciliteiten

De vraag aan de experts was of er faciliteiten zijn die tijdens een wedstrijd niet mogen ontbreken of juist nieuwe ontwikkelingen zijn die het welzijn tijdens een wedstrijd kunnen optimaliseren.

1) Transparantie over de kwaliteit ruwvoer met voeranalyse. Door het aanbieden van ruwvoer met de daarbij behorende analyse, wordt de kans geboden om de paarden voldoende ruwvoer te voeren. De verantwoordelijkheid van het voeren zelf, ligt bij de ruiters (Sloet & Pesie).
2) Voldoende water, om te drinken en voor het koelen na de cross (Damman).
3) Meerdere afspuitplaatsen. Afspuitplaatsen waar goede bodembedekking is met afvoer, zodat modder en plassen voorkomen kunnen worden (Sloet).
4) Voldoende ijs zodat iedereen gebruik kan maken van ijs indien nodig (Sloet).
5) Longeer pistes met harde bodem en zachte bodem (Den Heijer).
6) Het aanbieden van graspaddocks. Paddocks waar paarden 2 uur in kunnen staan/ grazen, hiervoor kan de ruiter inschrijven (Sloet, Westerduin, Den Heijer).
7) Rolplekken met zandbodem (Beukers).

Incidenten

1) Met vrijwilligers communiceren wat er van hen verwacht wordt bij calamiteiten. Intern moet er een plan zijn hoe er met calamiteiten omgegaan moet worden. Uiteindelijk bespreken welke rol vrijwilligers hierin spelen (Sloet en Van den Burg-Vos).

Officials

Alle officials, waaronder juryleden, spelen een grote rol in het herkennen van pijn en op tijd signaleren en adviseren.

1) De officials krijgen een briefing over het gewenste beeld. Wat betekent welzijn voor de wedstrijdorganisatie en hoe wil de organisatie dat zien bij ruiter en paard (Den Heijer).
2) Happy Athlete Prijs. De happy athlete prijs uitreiken door een jurylid. Elke combinatie kan deze prijs winnen, uitgesloten of de winnaar, iedereen speelt mee in deze prijs (Den Heijer).

Parcours

Het crossparcours is een onderdeel waar de meeste incidenten gebeuren, en dat gaat meestal niet onopgemerkt. Er zijn een paar adviezen geboden om de hoeveelheid incidenten te minimaliseren.

1) Regels over waterhindernissen. Algemene regels over waterhindernissen geeft het paard zekerheid wanneer ze elders hebben geoefend. Er kan dan beter ingeschat worden hoe diep het water is en hoe zwaar de bodem is, wat de kans op struikelen minimaliseert (Pesie).

2) Zachtere materialen van een hindernis. Zachtere materialen voor hindernissen kunnen schade aan de benen voorkomen die wij als mens niet meteen kunnen zien (Pesie).
3) De optimale tijd verruimen. De tijd verruimen voorkomt oververmoeide paarden, en dus de kans op struikelingen op het laatste gedeelte van de cross (Pesie).
4) Tribune bij de finish. Een tribune bij de finish biedt bezoekers de gelegenheid om te kijken naar de nazorg van de paarden (Zandstra).
5) Veiligheidsmaatregelen. Juist gebruik van MIM clips voorkomt incidenten. Hindernissen mogen niet moeilijker worden gemaakt omdat er gebruikgemaakt wordt van een MIM clip (Janssen).
6) Houd rekening met het plaatsten van hindernissen in het terrein. Er zijn meerdere factoren van invloed waardoor een paard een hindernis goed kan zien en springen: type bodem, verschil licht/donker, textuur van de hindernis, heuvelachtig terrein, combinaties van hindernissen, de hoek waaruit de sprong wordt genomen (Janssen, Winter).
7) Parcours lopen met ervaren ruiter (Wolframm).

Stewards

Stewards komen tijdens ieder gesprek met een expert aan bod. Stewards hebben de functie om de veiligheid voorop te stellen, onwenselijk gedrag te bemerken en daar iets mee doen. Echter in de realiteit wordt er opgemerkt dat dit niet altijd het geval is. De volgende adviezen zijn hierover geboden.

1) Vanuit de organisatie steun bieden. Steun bieden aan stewards kan helpen in het durven aanspreken van deelnemers die onwenselijk gedrag vertonen. De steun kan geboden worden door hier een gesprek over aan te gaan met de desbetreffende stewards (De Bruijn, Wolframm, Sloet).
2) Briefing over ongewenst en gewenst gedrag. Door stewards een uitleg te geven over wat er niet en wel getolereerd wordt, kan de organisatie aansturen op het durven aanspreken zolang er duidelijke afspraken zijn gemaakt (Van der Burg-Vos).
3) Inzetten voor controles. Stewards kunnen gebruik maken van de FEI tauper gauge, een neusriemen controle tool, en meer aandacht besteden aan controle van bitten. Attenderen op al bestaande trauma's in de mond (Westerduin, De Bruijn & Pesie).
4) Externe vragen. Bezoekers moeten hun vragen kunnen stellen aan stewards en daar moet ook gehoor aan gegeven worden. Ook mededelingen over welzijn moeten bij stewards gerapporteerd kunnen worden, er moet naar geluisterd worden en actief actie ondernomen worden indien nodig (Sloet).
5) Keuze van stewards. Als organisatie worden er keuzes gemaakt welke stewards er komen dat betreffende jaar. Kies voor stewards waar je als organisatie een overeenkomst hebt in visie. Nodig de mensen uit die passen bij de visie die de organisatie voor ogen heeft (Van der Burg-Vos).

Wedstrijdleiding

De wedstrijdleiding heeft, samen met de officials en stewards, de verantwoordelijkheid over briefingen en het handhaven van regels zodat alles vloeiend loopt. Een aantal experts hadden advies over de actieve rol van de wedstrijdleiding.

1) Welzijns briefing hindernis juries. Bij de normale briefing van de hindernis juries een extra onderdeel toevoegen wat welzijn betreft. De hindernis juries spelen een belangrijke rol in het doorgeven van ongewenst gedrag of het toespreken van bezoekers (Van den Burg-Vos).
2) Overeenstemming over handhaving. Betrek ook de hindernis juries in de handhaving van de regels vanuit de FEI en de KNHS. Verwijs hindernis juries naar de perschef wanneer er vragen zijn of in een lastige situatie terechtkomen met ruiters of bezoekers (Van der Burg-Vos).

Welzijnschef
Een welzijnschef, coördinator of hulp zijn allemaal benamingen voor een verantwoordelijk persoon rondom welzijn. In een aantal gesprekken met de experts is naar voren gekomen dat er iemand in de organisatie verantwoordelijk gesteld mag worden voor de handhaving van welzijn, en daarbij bevoegd is om deelnemers aan te spreken.

1) Signaleren. Deze persoon vanuit de organisatie mag een deelnemer melden bij stewards of aanspreken vanuit het oogpunt dat er geen ongewenst gedrag wordt getolereerd op het terrein (Damman).
2) Welzijns vragen beantwoorden. Vragen over welzijn, vanuit bezoekers, ruiters of eigen vrijwilligers beantwoorden met genoeg kennis over welzijn.
3) Rondlopen. De welzijnschef loopt rond, niet alleen op het wedstrijd terrein maar ook het stallencomplex. Wanneer welzijn in geding is mag de welzijnschef hier iemand op aanspreken, echter is uitsluiting niet mogelijk (Westerduin).
4) Vermeld het in het programma. Deelnemers moeten geïnformeerd worden dat er iemand vanuit de organisatie met welzijn bezig is en dat zij mogelijk een waarschuwing kunnen ontvangen, maar dat betekent nog geen uitsluiting zoals hierboven al wordt vermeld (Westerduin).

Welzijnscode
Een welzijnscode gepersonaliseerd voor Maarsbergen Horse Trials. Als deelnemers deze welzijnscode accepteren, kan de wedstrijd deelnemers actief aanspreken en handhaven op welzijnsrichtlijnen. Een idee waar een aantal experts erg over te spreken waren.

1) Ondersteuning. Het geeft ondersteuning aan de mensen die een functie hebben om aan te spreken, zoals de stewards (Reijerkerk).
2) Statement KNHS. Door statements te verwerken van de KNHS en de FEI zijn de deelnemers al bekend met een aantal concepten in de welzijnscode (Westerduin).
3) Welzijn Protocol aanvulling. Een protocol hieraan toevoegen geeft deelnemers een duidelijk beeld over wat het doel is van de welzijnscode en zijn meer bewust van hun deelname (Westerduin).
4) Positief benaderen (Debby Gudden).

Communicatie

Educatie
Educatie van het publiek is een van de belangrijkste aandachtspunten volgens de experts. Inzicht geven over goede zorg, het plezier van mens en paard en motiveren om mee te doen

aan onze mooie sport. Hoe dat bereikt kan worden hebben de experts adviezen voor gegeven:

1) Een educatieve flyer met informatie over de eventingsport. Gebruik ludieke vergelijkingen met het echte leven, zodat het punt dat je maakt echt opvalt (Voest).
2) Speurtocht voor kinderen. Een informatieve speurtocht voor kinderen die langs hindernissen gaan en simpele informatie krijgen over de eventingsport (Damman, Van der Burg-Vos).
3) Fietsroute paddenstoel. Deze route kan gelopen worden om meer informatie te verzamelen over de hindernissen, en het landgoed (Damman).
4) Kennishuis in het strodorp. In het kennishuis kunnen korte presentaties gegeven worden door ruiters, grooms en dierenartsen. Mensen krijgen hier de mogelijkheid om hun vragen te stellen en dingen te leren. In het kennishuis kunnen ook tijdschriften en informatieve boeken liggen waar mensen doorheen kunnen bladeren (Reijerkerk).
5) Wist- je- datjes. Korte informatieve weetjes over het tuig, paarden, eventing, wat de aandacht trekt van kinderen met hun ouders (Van der Burg-Vos)
6) Uitleg in het parcours. Iemand bij de waterbak hebben staan die commentaar kan leveren op de gepasseerde combinaties, zodat de mensen vragen kunnen stellen en uitleg krijgen (Van der Burg-Vos).
7) Welzijnscode en welzijnsinformatie op de plattegrond, flyer e.d. (Zandstra)

Incidenten
Het afhandelen van incidenten zijn lastige stressvolle momenten, ook de experts hadden hier ideeën over hoe de organisatie de afhandeling hiervan kan optimaliseren.

1) Wanneer er iets gebeurd moet daar snel maar gedegen uitleg over komen. Hierdoor voorkom je speculaties (Sloet).
2) Naderhand toelichting geven. Met toestemming van de ruiter, uitleg geven over de gesteldheid van de combinatie (Van den Burg-Vos).
3) Wanneer ruiter en paard ongedeerd en emotioneel in staat zijn om een interview af te nemen. Laat de ruiter naar de jurywagen en/of omroep komen en bespreek kort wat er is gebeurd (Van den Burg-Vos).

Media
Social media, de website en andere platformen kunnen handig ingezet worden om alle doelgroepen te bereiken en welzijn op een voetstuk te zetten. De experts waren het met elkaar eens dat de media presentatie een goede tool is om aandacht te geven aan welzijn.

1) Educatieve video's over welzijn publiceren. De video's kunnen gaan over de rol van een official, steward en dierenarts maar ook over de parcoursbouwer. Laat de desbetreffende personen vertellen wat hun visie is, en hoe er welzijn gewaarborgd wordt via zijn of haar rol (Westerduin).
2) Video over voortraject. Geef mensen een inkijk in de training, transport en aankomst op de wedstrijd, creëer begrip over hoeveel er gedaan wordt voor de sportpaarden (Westerduin).
3) Positieve verhalen delen (Sloet).

Perschef
Zoals hierboven is beschreven is media een goede tool, echter kunnen er ook negatieve dingen gedeeld worden. Om conflicten te voorkomen is het gebruik van een perschef aangeraden door experts.

1) Beantwoorden van vragen. De perschef behandelt vragen vanuit het publiek of bezoekers tijdens het evenement en is in de voorbereiding bezig met de juiste antwoorden geven via sociale media (De Bruijn & Zandstra).
2) Voor zijn van negatieve media. Door de juiste informatie te delen vanuit één persoon is er een kleinere kans om verkeerde geïnterpreteerde informatie terug te vinden online (Winter).

Rondleiding
Een rondleiding, voor verschillende groepen, over het terrein en de cross lijkt een toegankelijk idee volgens een aantal experts.

1) Voor buurtbewoners. Nodig de buurtbewoners uit en maak het interessant met een drankje en een hapje (De Bruijn).
2) Voor beleidsmakers. Beleidsmakers zijn heel belangrijk om de wedstrijd te kunnen organiseren, zorg ervoor dat ze een idee hebben over wat er gebeurt tijdens een wedstrijd en wat het doet voor de omgeving (Zandstra).
3) Voor sponsoren en VIPS. Naast een uitnodiging, nemen ze mee het parcours op, vertellen wat er gebeurd en hoe we bezig zijn met welzijn, zodat zij antwoord kunnen geven als hun klanten daar vragen over hebben (Van der Burg-Vos).
4) Voor dierenorganisaties. Tegenwoordig kan je verwachten dat er een paar mensen tegenkomen die tegen zijn, als je ze uitnodigt dan kan je het gesprek aan en wederzijds respect opbouwen (Blaauw). Ook het geven van een lezing aan deze groep en een rondleiding over het parcours met uitleg wat er gebouwd is en waarom (Zandstra)
5) Voor scholengemeenschappen. Enthousiasmeer kinderen, zij zijn de toekomst. Maak er een educatieve middag van en misschien kom je dan in aanmerking voor een subsidie (Westerduin).

Transparantie
Transparantie en communicatie gaan hand in hand. Net zoals het onderwerp stewards, is het begrip transparantie in ieder gesprek met de experts benoemd. Wanneer er meer transparantie geboden wordt, kiezen mensen ervoor om erbij te horen of niet. Mensen sluiten zich vanzelf aan, zolang er maar gecommuniceerd wordt. Dit waren de adviezen.

1) Een duidelijk verhaal. Wat is het verhaal van de organisatie en waar zij voor staan moet duidelijk worden aan iedereen die te maken heeft met de organisatie. Iedereen kan dan hetzelfde verhaal vertellen (Zandstra).
2) Open communicatie. Ook wanneer iets mis gaat moet er gecommuniceerd worden. Er hoeft niet de diepte in te gaan over wat er mis is gegaan, maar juist de focus op wat de oplossingen zijn en voorkomen van herhalingen (Sloet, Van der Burg-Vos).
3) “Finish line” van Arnd Bronckhorst. Een sterke video maken waarin het paard centraal staat als atleet en de zorg van de vele mensen om het paard. Hiermee ben

je transparant over de nazorg van paarden en vertelt al een verhaal op zich (Zandstra, Van der Burg-Vos).
4) Kleine focuspunten per jaar. Niet alles is mogelijk om in een keer te veranderen. Neem een paar punten en geef hier aandacht aan. De andere dingen komen een ander jaar weer (Den Heijer) .

Welzijnsloket & Welzijnsplein
Zoals al eerder vermeld, is educatie van bezoekers heel belangrijk. Om dit centraal te stellen is het volgende aan het licht gekomen tijdens een paar interviews.

1) Welzijnsloket. Hier kunnen mensen naar toe als zij vragen hebben over welzijn wat ze hebben waargenomen. Luisteren naar mensen en antwoord geven op bepaalde vragen kan mogelijk voorkomen dat er negatieve berichten verspreid worden. Hier kunnen dierenartsen of andere professionals staan om zo gedegen antwoord en uitleg te kunnen geven en betrouwbaarheid uit te stralen (Gudden).
2) Welzijnsplein. Hier kunnen presentaties gegeven worden door dierenartsen, de parcoursbouwer of een FEI official, waarbij bezoekers ook vragen kunnen stellen. Daarbij kan er op het welzijnsplein ook gefocust worden op de mens, een fysiotherapeut die vertelt over de menselijke inspanningen tijdens een crosswedstrijd (Den Heijer & Reijerkerk).
3) Welzijnsplein: presentatie van een dierenarts. Over de sport en hun functie tijdens een eventingwedstrijd. Hierdoor wordt de bewustwording vergroot over de maatregelen die al genomen worden om welzijn te waarborgen (Reijerkerk).
4) Interactie. Door mensen iets te laten doen zijn mensen sneller geneigd om ervan te leren. Dit kan bijvoorbeeld met inzet van eye-tracking, een flexchair een (paarden)simulator of het Equine Pijn- en WelzijnsApp (EPWA) trainingsplatform (Gudden).
5) Inzetten van het eventingforum. De mensen aangesloten bij het eventingforum kunnen een rol spelen in vragen beantwoorden en bezoekers verantwoordelijk toespreken, dit kunnen zij doen bij het welzijnsplein of loket (Van der Burg-Vos).

Innovatie

Technologie
Er bestaat tegenwoordig veel meer technologie, ook in de paardensport, om dingen te analyseren en beoordelen.

1) SLEIP app voor dierenartsen. Door het gebruik van technologie, in het speciaal de SLEIP app, kunnen er vroegtijdig onregelmatigheden worden herkend en preventieve zorg worden ingezet (Gudden).
2) Metingen met technologie. Door metingen zoals lactaat, temperatuur en hartslag kan er een beeld geschetst worden over de fitheid van een paard (Sloet).
3) Gebruik Equiratings om het niveau van je deelnemersveld vooraf te analyseren. En als je ruim voldoende deelnemers hebt, maak een selectie van deelnemers op basis van de Equiratings (Winter).

4.2 Belangrijkste trends en thema’s

Wedstrijd

Alle stakeholders, deelnemers, officials, vrijwilligers, bezoekers, …, zijn onderdeel van het proces om welzijn op wedstrijden te faciliteren en te optimaliseren. Elk aspect van het evenement moet worden ontworpen met zorg en aandacht voor het welzijn van het paard, bijvoorbeeld: de huisvesting van de paarden, het crossparcours met de bijbehorende veiligheids elementen, maar ook toezicht door stewards en dierenartsen. Stewards en officials moeten goed ingelicht zijn om ongewenst gedrag te signaleren en actie te ondernemen. Een briefing waarin wordt besproken wat gewenst en ongewenst gedrag is, en hun verantwoordelijkheid wordt uitgelegd is de eerste stap. De welzijnscoördinator is aanwezig op een centraal aanspreekpunt voor bezoekers en deelnemers of bij incidenten. De rol van de welzijnscoördinator is niet alleen controleren maar ook signaleren en informeren. Ook zijn duidelijke afspraken intern belangrijk. Alle betrokkenen, van vrijwilligers tot dierenartsen, moeten weten waar hun verantwoordelijkheid ligt en wat dat inhoudt. Een algemene briefing zorgt ervoor dat iedereen dezelfde standaard hanteert. Voor deelnemers kan educatie over en bewustwording van welzijn worden gestimuleerd. Door service dierenartsen in te zetten wordt de drempel om professionele medische hulp in te schakelen lager en krijgen de paarden optimale verzorging en controles. Medische monitoring, zoals lactaatmetingen, geeft ruiters meer kennis over hun paard en maakt preventief behandelen mogelijk indien nodig. Ook het aanbieden van een sportpsycholoog kan de ruiters helpen om stress te verminderen en welzijnsgerichte keuzes te maken. Tijdens de wedstrijd kan laagdrempelig kennis gemaakt worden met een sportpsycholoog en kan effect hebben op de lange termijn.

Communicatie

Alle stakeholders, deelnemers, officials, vrijwilligers, bezoekers, …, weten wat paardenwelzijn betekent en hoe Maarsbergen Horse Trials paardenwelzijn waarborgt. Maarsbergen Horse Trials is transparant in haar beleid, communiceert dit proactief en voert een open gesprek met alle betrokkenen. Transparantie is een van de meest genoemde adviezen, het kan namelijk het vertrouwen versterken van deelnemers maar ook publiek. Transparantie begint bij de kern van de organisatie: visie en missie rondom welzijn. Het is van belang dat de organisatie deze boodschap consistent blijft vertellen. Openheid en communicatie over incidenten is hierbij een sleutel. Door niet alleen te benoemen wat er misgaat, maar vooral welke acties er worden ondernomen om een herhaling te voorkomen, laat transparantie zien en geeft een beeld weer dat welzijn serieus wordt genomen. De perschef of welzijnscoördinator kan hierbij een grote rol in spelen, om het juiste moment te kiezen om zo iets naar buiten te brengen. Daarbij is social media een krachtige tool om transparant te kunnen zijn. Video's over de rol van professionals, parcoursbouw en de gedachten hierachter vergroten het draagvlak en vertrouwen. Dit biedt inzicht maar benadrukt ook de inspanning die wordt geleverd om dierenwelzijn te waarborgen. Door jaarlijks een paar concrete verbeterpunten naar buiten te brengen en aantonen dat er iets veranderd, blijft de organisatie geloofwaardig. Educatie en bewustwording zijn twee andere belangrijke onderwerpen die genoemd zijn. Voor het publiek kunnen educatieve activiteiten, zoals een speurtocht of rondleiding met weetjes over paarden en eventingsport, een laagdrempelige manier zijn om zo meer te leren. Door het kennishuis en de rondleidingen over het terrein heen worden bezoekers betrokken bij het evenement en dus de sport. Door interactieve elementen toe te voegen zoals een commentator bij de waterhindernis of een

welzijnsloket, worden bezoekers uitgenodigd voor een gesprek om meer informatie op te doen. Het vertellen van positieve verhalen kan helpen om goodwill te creëren en het belang van welzijn te onderstrepen.

Innovatie
Het is van belang om niet alleen te kijken naar de huidige standaarden, maar ook naar innovaties voor de toekomst. Maarsbergen Horse Trials is een voorloper voor (het testen van) nieuwe technologieën, trainingsmethoden, maatregelen, etc. De SLEIP app of andere metingen zijn hier voorbeelden van.

5. Aanbevelingen

In paragraaf 2.3 hebben we geleerd waar specifieke aandachtspunten liggen voor Maarsbergen Horse Trials op het gebied van paardenwelzijn. We hebben meer over deze aandachtspunten geleerd in hoofdstuk 3 (inzichten uit wetenschappelijk onderzoek) en in hoofdstuk 4 (advies van experts). Hieruit zijn 12 aanbevelingen gekozen voor Maarsbergen Horse Trials, waardoor bij implementatie van de adviezen de doelstellingen geformuleerd in paragraaf 1.3 worden behaald. De aanbevelingen zijn verdeeld in vier categorieën: Fundament voor Welzijn, Ondersteuning Organisatie en Deelnemer, Bewustwording en Praktische Aanbevelingen.

5.1 Fundament voor Welzijn

Aanbeveling 1: Ontwikkel een welzijnscode voor deelnemers
Om het welzijn van de paarden tijdens wedstrijden te waarborgen en deelnemers aan te spreken op ongewenst gedrag, wordt aanbevolen door experts om een welzijnscode te ontwikkelen. Hiermee verkrijgt de organisatie de positie om deelnemers aan te spreken. Deze code kan gebaseerd worden op de bestaande FEI Welfare Code en de 8 Beloften van de KNHS, aangevuld met specifieke richtlijnen die passen bij de wedstrijdorganisatie.

Implementatie:
- Opstellen van de welzijnscode: gebruik de FEI Welfare Code en de 8 Beloften van de KNHS als basis en pas deze aan op de specifieke omstandigheden en behoeften van de wedstrijd. Het moet duidelijke gedragsregels omvatten voor de omgang met paarden. Welke richtlijnen erin moeten komen kan de organisatie zelf bepalen aan de hand van het beeld van het paard dat ze willen laten zien en/of voorkomen.
- Introductie en bewustwording: informeer deelnemers voorafgaand aan de wedstrijd over de welzijnscode, bijvoorbeeld via checkbox bij de inschrijfprocedure, het startprogramma en/of tijdens de riders briefing.
- Handhaving: als deelnemers middels hun inschrijving akkoord gaan met de welzijnscode kan er gehandhaafd worden. Stel één of meerdere mensen verantwoordelijk die toezicht houden op de naleving van de welzijnscode.

Voordelen:
- **Verbetering van welzijn**: de welzijnscode biedt duidelijke richtlijnen en handvatten om het welzijn van de paarden centraal te stellen tijdens de wedstrijd.

- **Handhaving van normen**: door een welzijnscode vast te stellen en te handhaven, kunnen deelnemers op ongewenst gedrag worden aangesproken, wat bijdraagt aan een veilige en respectvolle omgeving.
- **Professionalisering**: de introductie van een welzijnscode laat zien dat de organisatie verantwoordelijkheid neemt en een voorbeeld stelt in de paardensport.

Aanbeveling 2: Versterk de rol van dierenartsen tijdens de wedstrijd
De rol van dierenartsen is essentieel voor de gezondheid en het welzijn van de paarden tijdens de wedstrijd, vooral tijdens de veterinaire keuringen. Echter, volgens experts kan de inzet van dierenartsen verder versterkt worden. Dit biedt deelnemers de mogelijkheid om proactief vragen te stellen of hun paarden te laten controleren.

Implementatie:
- Invoering van de rol van de dierenarts: stel een dierenarts aan die beschikbaar is voor ruiters en andere teamleden om vrijwillig een controle van hun paard te laten uitvoeren.
- Bereikbaarheid: de dierenarts kan eenvoudig bereikbaar zijn via een oproep service, QR code scannen of een specifieke locatie op het terrein, zodat deelnemers zonder drempel toegang hebben tot deze extra ondersteuning.
- Extra ondersteuning en preventieve zorg: naast het uitvoeren van controles kan de dierenarts ook dienen als een bron van informatie over preventieve zorg, blessures of het welzijn van het paard in het algemeen. Het zorgt voor een laagdrempelige manier voor ruiters om vragen te stellen en mogelijke gezondheidsproblemen van hun paard vroegtijdig te herkennen, zonder angst voor negatieve consequenties.

Voordelen:
- **Proactieve zorg en preventie**: de dierenarts stelt ruiters in staat om snel medische problemen te identificeren en aan te pakken voordat ze ernstiger worden.
- **Lage drempel**: door een dierenarts centraal te zetten, wordt het voor deelnemers gemakkelijker om hulp te vragen.

Aanbeveling 3: Ontwikkel een welzijnsbriefing voor alle stakeholder van de wedstrijd
Experts benadrukken dat het welzijn van de paarden altijd prioriteit moet hebben tijdens de wedstrijd en dat dit duidelijk moet worden gecommuniceerd naar alle betrokkenen. Het ontwikkelen van een welzijnsbriefing voor vrijwilligers, hindernis juries, FEI-officials, stewards en andere medewerkers is essentieel om een gedeeld begrip te creëren van wat gewenst en ongewenst gedrag is, en om ervoor te zorgen dat iedereen weet waar ze terecht kunnen voor ondersteuning of vragen over het welzijn van de dieren.

Implementatie:
- Opzet van de welzijnsbriefing: de briefing moet plaatsvinden voor de start van de wedstrijd en alle betrokkenen moeten aanwezig zijn. Het doel van de briefing is om duidelijk de hoofddoelen van welzijn te communiceren, het herkennen van tekenen van stress en het waarborgen van een ethische en veilige wedstrijd omgeving.
- Inhoud van de briefing:
    - Wat is gewenst en ongewenst gedrag: leg uit welk gedrag ten aanzien van paarden wordt gepromoot (respect, zorgvuldige behandeling) en welk gedrag

niet acceptabel is (onterecht hardhandig omgaan met een paard). Verwijs ook naar de welzijnscode voor deelnemers.
    - Verantwoordelijkheden en rolverdeling: geef aan wie de verantwoordelijkheid draagt voor het toezicht op het welzijn van de paarden, en wanneer een medewerker of official moet ingrijpen.
    - Contactpunten voor vragen of zorgen: biedt duidelijke informatie aan over wie te benaderen bij onduidelijkheden of zorgen, bijvoorbeeld de welzijnscoördinator, dierenarts, of de wedstrijdorganisatie.
- Nazorg en follow-up: zorg voor een manier om vragen en zorgen na de briefing op te vangen, bijvoorbeeld door een korte bespreking te organiseren voor medewerkers halverwege en achteraf de wedstrijd.

Voordelen:

- **Duidelijkheid**: Een welzijnsbriefing zorgt ervoor dat iedereen die betrokken is bij de wedstrijd een helder beeld heeft van wat er van hen verwacht wordt ten aanzien van het welzijn van de paarden.
- **Snelle actie bij problemen**: Door duidelijke richtlijnen en contactpunten te bieden, kunnen problemen en vragen sneller worden geïdentificeerd en aangepakt.
- **Versterking van het welzijnsbeleid**: Een goed geïnformeerde en betrokken organisatie draagt bij aan een cultuur van welzijn en versterkt het vertrouwen van deelnemers, vrijwilligers en de bezoekers in de eventorganisatie.

5.2 Ondersteuning Organisatie en Deelnemers

Aanbeveling 4: Investeer in een welzijnsloket voor bezoekers

Diverse experts hebben geadviseerd om als wedstrijdorganisatie een meer educatieve rol te vervullen voor bezoekers. Het aanbieden van een welzijnsloket op een centraal gelegen punt biedt een uitstekende mogelijkheid om de betrokkenheid van het publiek te vergroten en hen bewust te maken van het belang van paardenwelzijn.

Implementatie:

- Locatie en bereikbaarheid: het welzijnsloket kan strategisch worden geplaatst op een goed zichtbare en centrale locatie, zoals bij de waterhindernis of het strodorp, zodat bezoekers gemakkelijk toegang hebben. Zorg voor voldoende bewegwijzering zodat bezoekers weten waar ze het loket kunnen vinden.
- Informatie en educatie: het loket biedt bezoekers de kans om vragen te stellen over paardenwelzijn en de zorg voor de dieren. Daarom moeten de medewerkers van het welzijnsloket goed geïnformeerd zijn over het welzijnsbeleid van de organisatie en in staat zijn om duidelijke, accurate informatie te geven.
- Interactiviteit: zorg ervoor dat het loket interactief is, bijvoorbeeld door visuele hulpmiddelen, tijdschriften, korte presentaties of zelfs een kort filmpje over paardenwelzijn in de eventingsport.

Voordelen:

- **Toegankelijkheid**: het welzijnsloket maakt het gemakkelijker voor bezoekers om vragen te stellen en meer te leren over het onderwerp, wat zorgt voor een beter begrip en respect voor de paardensport.

- **Vergroot bewustwording**: bezoekers worden actief geïnformeerd over de maatregelen die worden genomen om het welzijn van de paarden te waarborgen.

Aanbeveling 5: Investeer in een perschef en/of welzijnscoördinator
Om professionaliteit en transparantie te waarborgen, wordt er aanbevolen om een perschef en/of welzijnscoördinator aan te stellen binnen de wedstrijdorganisatie. Volgens experts is het belangrijk om een specifiek aanspreekpunt te hebben voor zowel de communicatie online als interacties met bezoekers voor welzijnsgerelateerde kwesties.

Rol en verantwoordelijkheden:
- Perschef:
    - Verantwoordelijk voor de communicatie met media en bezoekers, vooral bij incidenten of welzijnsgerelateerde conflicten.
    - Zorgt voor proactieve, tijdige en correcte informatievoorziening, om speculatie en negatieve publiciteit te voorkomen.
    - Stelt persberichten op en onderhoudt de social media kanalen van de organisatie. Hierbij controleert de perschef of alles binnen de richtlijnen gaat.

- Welzijnscoördinator:
    - Fungeert als centraal aanspreekpunt voor ruiters, stewards en dierenartsen bij vragen of problemen met betrekking tot paardenwelzijn.
    - Monitoren van incidenten en zorgen voor maatregelen om herhaling te voorkomen en daarbij gedegen informatie delen omtrent incidenten.
    - Beantwoordt vragen van deelnemers en stewards en houdt toezicht op naleving van welzijnsrichtlijnen.

Implementatie:
- Begin met het zoeken/investeren van een gekwalificeerd persoon die beide rollen kan combineren, mocht de capaciteit beperkt zijn.
- Stel protocollen en verantwoordelijkheden op om de efficiëntie van deze functie te maximaliseren.

Voordelen:
- **Snelle respons bij incidenten**: een perschef en welzijnscoördinator zorgen voor duidelijke en snelle communicatie, wat helpt om situaties effectief te beheren en speculaties te voorkomen.
- **Verhoging van het welzijn**: een welzijnscoördinator ondersteunt bij het identificeren en aanpakken van welzijnsproblemen, wat bijdraagt aan een veilige en comfortabele omgeving voor de paarden.
- **Professionalisering**: de aanwezigheid van gespecialiseerde rollen versterkt het imago van de wedstrijdorganisatie als een verantwoordelijke en goed georganiseerde partij.

Aanbeveling 6: Gratis lactaatmetingen implementeren tijdens wedstrijden
Uit het onderzoek van Munsters (2020) blijkt dat acute pieken in de werklast, met name vlak voor een wedstrijd, het risico op blessures bij paarden aanzienlijk vergroten. Door gratis lactaatmetingen aan te bieden tijdens wedstrijden, kunnen ruiters beter inzicht krijgen in de

fitheid en hersteltijd van hun paard. Dit geeft inzicht in het voorkomen van blessures voor volgende wedstrijden en dus aan het verbeteren van het welzijn van de paarden.

Implementatie:

- Inschrijvingssysteem: bij aankomst op de wedstrijd kunnen ruiters hun paard aanmelden voor een gratis lactaatmeting. Deze meting wordt uitgevoerd na de cross-country, om inzicht te krijgen in het lactaatniveau en de herstelfase van het paard. Hierbij rekening houden met standaardiseren van meetmethoden (e.g., altijd binnen 60 seconden na de finish), anders kan je niet vergelijken en geen conclusies trekken.
- Educatie: ruiters ontvangen een korte uitleg over hoe de lactaatwaarden geïnterpreteerd kunnen worden en hoe dit hen kan helpen bij training en herstel.
- Samenwerking: de metingen kunnen worden uitgevoerd door dierenartsen of veterinaire professionals die aanwezig zijn op het terrein, zodat er professionele begeleiding is.

Voordelen:

- **Voorkomen van incidenten en blessures**: Door inzicht te krijgen in de fysieke gesteldheid van het paard, kunnen ruiters een volgende keer maatregelen nemen om overbelasting te voorkomen.
- **Verbetering van welzijn:** De focus op fitheid en herstel bevordert het algehele welzijn van de paarden, wat in lijn is met de groeiende aandacht voor dierenwelzijn in de sport.

Aanbeveling 7: Verhoog transparantie bij de afhandeling van incidenten

Uit de interviews met experts kwam naar voren dat de afhandeling van incidenten tijdens wedstrijden beter gecommuniceerd kan worden. Door snel maar gedegen uitleg te geven over wat er is gebeurd, kan speculatie worden voorkomen en ontstaat er meer begrip en vertrouwen bij het publiek.

Implementatie:

- Snelle en duidelijke communicatie: stel een communicatieteam aan dat verantwoordelijk is voor het geven van updates over incidenten.
    - Laat bijvoorbeeld een dierenarts, een verantwoordelijke official of de perschef/welzijnscoördinator een korte toelichting geven na een incident, bijvoorbeeld via de omroeper of social media, waarbij wordt benadrukt dat het welzijn van het paard voorop staat.
- Interview met betrokkenen: indien het paard en de ruiter ongedeerd en emotioneel in staat zijn, kan de ruiter na het incident een kort interview geven bij de omroeper. Dit biedt het publiek duidelijkheid en voorkomt dat verkeerde aannames ontstaan.

Voordelen:

- **Voorkomt speculatie**: Door snel en open te communiceren, worden misverstanden of negatieve aannames over het incident geminimaliseerd.
- **Verhoogt vertrouwen**: Het publiek ziet dat welzijn een prioriteit is en dat de organisatie transparant is over hoe incidenten worden afgehandeld.
- **Professionele uitstraling**: Een duidelijke en professionele aanpak straalt af op de organisatie en de sport als geheel.

5.3 Bewustwording

Aanbeveling 8: Rondleidingen voor een breder publiek om bewustwording te vergroten

Diverse experts hebben geadviseerd om niet alleen ruiters, maar ook andere groepen mensen uit te nodigen voor rondleidingen tijdens de wedstrijd. Het aanbieden van rondleidingen stelt bezoekers in staat om de wedstrijd van dichtbij te ervaren, juist geïnformeerd te worden over de sport en het welzijn van de paarden, en op basis daarvan een eigen mening te vormen.

Implementatie:

- Doelgroepen identificeren: naast ruiters kunnen rondleidingen worden georganiseerd voor sponsoren, buurtbewoners, dierenrechtenorganisaties en andere geïnteresseerde groepen die minder bekend zijn met de eventingsport.
- Opzet van de rondleidingen
    - Educatief: zorg voor deskundige gidsen, zoals de parcoursbouwer of wedstrijdorganisator, die uitleg geven over de processen, de zorg voor de paarden en het belang van welzijn in de paardensport.
    - Interactie: betrek de bezoekers bij praktische elementen, zoals een kijkje achter de schermen bij de stallen of de keuring
    - Focus op welzijn: leg uit hoe de organisatie zich inzet voor het welzijn van de paarden en welke maatregelen worden genomen om dit te waarborgen.

- Communicatie en promotie:
    - Promoot de rondleidingen via sociale media, lokale kranten en de website om een breed publiek te bereiken.
    - Zorg voor duidelijke informatie over hoe mensen zich kunnen aanmelden, bijvoorbeeld via een online inschrijfformulier of een aanmelding op het wedstrijdterrein zelf.

Voordelen:

- **Verbinding met de gemeenschap**: rondleidingen versterken de relatie tussen de wedstrijdorganisatie en de lokale gemeenschap door hen actief te betrekken bij het evenement.
- **Bewustwording vergroten**: bezoekers krijgen een realistisch beeld van de eventingsport en leren over welzijn en de verantwoordelijkheid binnen de sport.
- **Positief imago**: transparantie en educatie dragen bij aan een positief beeld van de paardensport en kunnen bijdragen aan het winnen van steun en begrip van het publiek.

Aanbeveling 9: Strengere controle door stewards op passend harnachement

Uit hoofdstuk 3.3 blijkt dat 93% van de sportpaarden wordt gereden met een te strakke neusriem, wat een negatief effect heeft op het welzijn van de paarden. Om het welzijn van de paarden tijdens wedstrijden te verbeteren, wordt aanbevolen om de stewards, die een controlerende functie hebben, actief te betrekken bij de controle van passend harnachement en hen hiervoor specifiek te briefen.

Implementatie:

- Gebruik van de FEI Taper Gauge: stewards moeten worden geïnformeerd in het gebruik van de FEI Taper Gauge om te controleren of de neusriem correct is afgesteld. Dit hulpmiddel helpt om objectieve metingen te verrichten en duidelijke richtlijnen te hanteren voor een veilige en comfortabele afstelling van het harnachement.
- Bewustwording en signalering: tijdens de briefing dienen de stewards geïnstrueerd te worden om ruiters proactief te informeren over het belang van correct harnachement en hen te waarschuwen wanneer er signalen zijn van eerdere mondtrauma's of andere verwondingen.

Voordelen:
- **Verbetering van welzijn**: door strikter te controleren op harnachement en het signaleren van verwondingen, wordt het comfort en welzijn van de paarden verbeterd.

Aanbeveling 10: Creëer een socialmedia campagne over paardenwelzijn
Tijdens de interviews met experts is herhaaldelijk benadrukt dat het inzetten van social media een krachtig middel kan zijn om meer aandacht te genereren voor welzijn. Daarom wordt aanbevolen om welzijn als een doorlopende verhaallijn of terugkerend thema te presenteren op social media-kanalen.

Implementatie:
- Ontwikkel een contentstrategie rondom welzijn
    - Stel een contentkalender op waarin welzijn structureel wordt verwerkt als thema. Denk hierbij aan wekelijkse of maandelijkse terugkerende posts die zich richten op praktische tips, inspirerende verhalen of belangrijke inzichten rondom welzijn.
    - Zorg dat de inhoud is afgestemd op de doelgroep en platformen
- Focus op storytelling en interactie:
    - Gebruik storytelling om welzijn tastbaar te maken. Dit kan bijvoorbeeld door ervaringsverhalen te delen van deelnemers of professionals die succesvol met welzijn aan de slag zijn gegaan.
    - Stimuleer interactie door het gebruik van polls, Q&A's en interactieve posts, zoals korte video's of infographics.
- Houd de boodschap consistent en herkenbaar:
    - Ontwikkel een herkenbare stijl die past bij het thema welzijn. Dit kan bijvoorbeeld door middel van een hashtag of vaste visuele elementen in de posts.
    - Werk samen met experts of ambassadeurs om de geloofwaardigheid en impact van de campagne te vergroten.

Voordelen:
- **Vergroot bewustwording**: door welzijn consequent op social media onder de aandacht te brengen, blijft het actueel.
- **Laagdrempelig bereik**: social media biedt een toegankelijk platform om een breed publiek te bereiken en betrokkenheid te creëren.
- **Duurzame impact**: een doorlopende focus op welzijn versterkt de positie van welzijn als kernwaarde binnen de organisatie of gemeenschap.

5.4 Praktische Aanbevelingen

Aanbeveling 11: Creëren van paddocks voor weidegang tijdens de Maarsbergen Horse Trials
Uit het onderzoek van Werhahn (hoofdstuk 3.1) blijkt dat weidegang een positieve invloed heeft op de bereidheid van paarden om te presteren. Op basis van deze bevindingen wordt aanbevolen om tijdens de Maarsbergen Horse Trials paddocks aan te bieden, waarin paarden na inschrijving de mogelijkheid krijgen om voor een periode van 2 uur in een graspaddock te staan.

Implementatie:

- Inschrijven: deelnemers kunnen een dag van tevoren hun paard inschrijven, voor een periode van 2 uur in de paddock. Dit kan bij het secretariaat bij de stallen.
- Locatie: de paddocks moeten voldoende ruimte hebben om zich te kunnen rekken, rollen en grazen. Het is belangrijk om de paddocks strategisch te plaatsen, op het wedstrijdterrein, maar op een rustige plek zodat de paarden ook de gelegenheid krijgen om te ontspannen.
- Tijdstip: de weidegang wordt dagelijks aangeboden van 07:00 tot 21:00 uur, zodat er zeven rondes van twee uur kunnen worden ingericht.

Voordelen:

- **Vermindering van stress:** wanneer een paard thuis gewend is aan weidegang, kan het aanbieden van een paddock tijdens de wedstrijd zorgen voor continuïteit in de dagelijkse routine, wat bijdraagt aan het verminderen van stress en bevorderen van het welzijn van het paard.
- **Bevordering van bewustwording:** door ruiters te informeren over het juiste gebruik van harnachement wordt de kennis vergroot en worden goede praktijken gestimuleerd.
- **Naleving van FEI-normen:** het gebruik van objectieve hulpmiddelen, zoals de Taper Gauge, zorgt voor uniformiteit en naleving van internationale welzijnsstandaarden

Aanbeveling 12: Introduceer een 'Happy Athlete Award'
Een advies van een expert was om een 'Happy Athlete Award' te introduceren in de eventingsport. Deze prijs is bedoeld om naast de prestaties, vooral het welzijn van het paard en de harmonie tussen ruiter en paard te benadrukken. Het unieke aan deze prijs is dat alle deelnemers in aanmerking komen, ongeacht hun eindresultaat in de wedstrijd, waardoor ook geëlimineerde of gestopte combinaties een prijs kunnen winnen.

Implementatie:

- Opzet van de prijs: de prijs wordt toegekend aan de combinatie die het beste aantoont dat het paard zich comfortabel en gelukkig voelt tijdens de wedstrijd.
- De criteria voor beoordeling kunnen bestaan uit:
    - De manier waarop het paard beweegt en eruit ziet (bijvoorbeeld in balans, gedragen van achter).
    - De interactie tussen ruiter en paard, zoals respectvolle omgang en harmonie.
    - Het algehele welzijn van het paard tijdens en buiten de wedstrijd, zoals rust en verzorging.

- Beoordeling: een onafhankelijke jury bestaande uit dierenartsen, welzijns experts en/ of officials beoordelen de combinaties op basis van vastgestelde criteria. Juryleden kunnen observaties doen tijdens de wedstrijd, maar ook tijdens het losrijden of bij de stallen.
- Promotie van de prijs: introduceer de prijs als een extra onderdeel van de wedstrijd, met duidelijke communicatie naar deelnemers en het publiek over het belang ervan.
    - Geef de prijs een podium tijdens de prijsuitreiking om het belang van welzijn te benadrukken en positieve aandacht te genereren.

Voordelen:

- **Positieve uitstraling**: door een prijs uit te reiken die welzijn en harmonie viert, versterkt de organisatie haar imago en draagvlak bij het publiek.
- **Inclusiviteit**: alle deelnemers, ongeacht hun prestaties, hebben een kans om te winnen, wat een gevoel van waardering en motivatie creëert.

5.5 Aanbevelingen voor de Toekomst

Deze twaalf aanbevelingen vormen een belangrijke basis om Maarsbergen Horse Trials handvatten te bieden om haar rol als organisatie die paardenwelzijn centraal stelt verder te ontwikkelen. Maar er zijn nog meer adviezen van experts die kunnen bijdragen aan zowel de verbetering als de bewustwording rondom welzijn. De toepasbaarheid van deze adviezen hangt af van de visie van elke organisatie op welzijn en de mate waarin organisaties bereid zijn bepaalde maatregelen te implementeren. Adviezen die niet binnen de geselecteerde aanbevelingen vallen, kunnen alsnog relevant zijn voor andere organisaties of in de toekomst, wanneer er een bredere acceptatie is voor een cultuurverandering ‘’*omarmen van paardenwelzijn als kernwaarde*”.

Voor de Maarsbergen Horse Trials zijn er adviezen van experts die mogelijk van toepassing zijn in de toekomst van het evenement.

- Sportpsycholoog. Het betrekken van een sportpsycholoog kan een waardevolle ondersteuning bieden aan ruiters die net beginnen met internationale wedstrijden. Door deze begeleiding laagdrempelig aan te bieden, krijgen ruiters de kans om kennis te maken met sportpsychologische ondersteuning. Op de lange termijn kan dit niet alleen bijdragen aan de mentale weerbaarheid van ruiters, maar ook een positieve invloed hebben op het welzijn van zowel ruiter als paard.
- Creëren van een open en aanspreekbare cultuur. Het stimuleren van een cultuur waarin ruiters en betrokkenen elkaar op een respectvolle en constructieve manier kunnen aanspreken, draagt bij aan het welzijn en de professionaliteit binnen de sport.
- Advies service van ruiter(s). Het aanstellen van een ervaren ruiter als aanspreekpunt voor advies kan bijdragen aan een open en ondersteunende sfeer. Wanneer er een positieve cultuur heerst rondom welzijn, feedback en kennisdeling, kan een dergelijke service helpen bij het verbeteren van het welzijn van paarden tijdens wedstrijden.
- Gebruik van technologie bij veterinaire keuringen. De integratie van geavanceerde technologieën in veterinaire keuringen kan in de toekomst een waardevolle aanvulling zijn. Verbeterde technologie kunnen dierenartsen ondersteunen bij het nauwkeuriger detecteren van eventuele onregelmatigheden, wat bijdraagt aan een transparante en objectieve beoordeling van de gezondheid van de paarden.

- Uitbreiding van het welzijnsloket naar een kennishuis. Indien er voldoende vraag en interesse is onder bezoekers, kan het welzijnsloket worden uitgebreid tot een kennishuis. Dit zou ruimte bieden voor presentaties, lezingen en informatiemateriaal zoals folders en tijdschriften, waardoor kennisdeling en bewustwording rondom paardenwelzijn verder wordt gestimuleerd.
- Gebruik van EquiRatings. Om de kwaliteit en veiligheid van de Maarsbergen Horse Trials te optimaliseren, wordt aanbevolen om Equiratings te gebruiken bij de analyse van deelnemers. Dit biedt waardevolle inzichten in prestaties en risico's. Bij een wachtlijst, kan er een selectie gemaakt worden aan de hand van EquiRatings om een competitief en veilig deelnemersveld te waarborgen.

6. Conclusie

Dit rapport is een eerste stap van Maarsbergen Horse Trials om verantwoordelijkheid te nemen en om een cultuurverandering ‘’omarmen van paardenwelzijn als kernwaarde’’ te stimuleren en daarmee een positieve bijdrage te leveren aan de toekomst van de paardensport. We hebben onderzoek gedaan naar hoe een wedstrijdorganisatie als Maarsbergen Horse Trials bestaande welzijnsrichtlijnen kan implementeren en hoe zij in de toekomst paardenwelzijn op wedstrijden kan bevorderen.

Het onderzoek en de interviews hebben geleid tot meerdere ideeën die de eerstvolgende editie al kunnen worden uitgevoerd.

Communicatie en transparantie is en blijft een aandachtspunt, zowel met alle interne stakeholders als met de externe buitenwereld. Het opstellen van een welzijnscode en welzijn briefing geeft de organisatie de mogelijkheid om deelnemers aan te spreken en binnen de organisatie duidelijkheid te bieden hoe zij om kan gaan met paardenwelzijn. Ook officials en stewards spelen een belangrijke rol en hebben daarvoor duidelijke instructies nodig. Op basis van deze instructies kunnen zij de Happy Athlete Award uitreiken. Een perschef en/ of een welzijnscoördinator kan inspringen wanneer nodig is of wanneer iemand te woord gestaan moet worden. Daarbij kan de perschef transparantie bieden bij afhandelingen van incidenten. Het welzijnsloket waar er vragen gesteld kunnen worden en informeert proactief over de sport en welzijn.

De dierenarts in een centrale rol zetten, geeft een mogelijkheid om te informeren of hulp te vragen zonder drempel. Daarbij kunnen dierenartsen, samen met de perschef, aansturen en ondersteunen van FEI stewards om strenger te controleren.

Als stakeholders, zoals buurtbewoners, VIPS en sponsoren, mensen die vragen hebben of mensen die geïnteresseerd zijn, worden uitgenodigd voor rondleidingen over het wedstrijd terrein en het crossparcours dan creëert de organisatie transparantie en draagt bij aan het vertellen van het verhaal van de eventing sport. Daarbij kan een social media campagne de sport en de zorg voor de paarden op een laagdrempelige manier naar buiten brengen. De campagne kan laten zien dat welzijn de hoogste prioriteit heeft maar ook mensen inspireren.

En het laatste en de meest praktische aanbeveling was het toevoegen van paddocks, om de paarden beter te voorzien in hun natuurlijke behoeftes.

De aanbevelingen hebben geleid dat elk aspect van het evenement is ontworpen met zorg en aandacht voor het welzijn van het paard. Deelnemers, officials en bezoekers weten wat paardenwelzijn betekent en hoe Maarsbergen Horse Trials paardenwelzijn waarborgt. Maarsbergen Horse Trials is transparant in haar beleid, communiceert dit proactief en voert een open gesprek met alle betrokkenen. Het is van belang om niet alleen te kijken naar de huidige standaarden, maar ook naar innovaties voor de toekomst.

Bronnenlijst

Wetenschappelijke artikelen

- Art, T., & Lekeux, P. (2005). Exercise-induced physiological adjustments to stressful conditions in sports horses. *Livestock Production Science, 92*(2), 101–111. https://doi.org/10.1016/j.livprodsci.2004.08.014
- Clayton, H. M., & MacKechnie-Guire, R. (2022). Tack fit and use. *Veterinary Clinics of North America: Equine Practice.* https://doi.org/10.1016/j.cveq.2022.07.003
- Clayton, H. M., & Willemen, M. A. (Eds.). (2004). *The Athletic Horse: Principles and Practice of Equine Sports Medicine. Chapter IV: Practical exercise physiology* (pp. 324–327). Saunders.
- Courouce, A., Normand, C., Tessier, C., Pomares, R., Thévenot, J., Marcillaud-Pitel, C., ... & Lupo, C. (2023). EHV-1 outbreak during a show-jumping competition: A clinical and epidemiological study. https://doi.org/10.2139/ssrn.4419092
- Doherty, O., Casey, V., McGreevy, P., & Arkins, S. (2017). Noseband use in equestrian sports – An international study. *PLoS ONE, 12*(1), e0169060. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0169060
- Fenner, K., Yoon, S., White, P., Starling, M., & McGreevy, P. (2016). The effect of noseband tightening on horses' behavior, eye temperature, and cardiac responses. *PLoS ONE, 11*(5), e0154179. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0154179
- Gardela, J., Carbajal, A., Tallo-Parra, O., Lopez-Bejar, M., Carbajal, A., Tallo-Parra, O., & Lopez-Bejar, M. (2020). Temporary relocation during rest periods: Relocation stress and other factors influence hair cortisol concentrations in horses. *Animals, 10*(4), 642. https://doi.org/10.3390/ani10040642
- Hartmann, E., Søndergaard, E., & Keeling, L. J. (2012). Keeping horses in groups: A review. *Applied Animal Behaviour Science, 136*(2–4), 77–87. https://doi.org/10.1016/j.applanim.2011.10.004
- Klimke, I., & Klimke, R. (2006). *Basic Training of the Young Horse: Dressage, Jumping, Cross-Country* (4th ed.). J.A. Allen.
- Munsters, C. C. B. M., Kingma, B. R. M., van den Broeke, J., & Sloet van Oldruitenborgh-Oosterbaan, M. M. (2020). A prospective cohort study on the acute:chronic workload ratio in relation to injuries in high-level eventing horses: A comprehensive 3-year study. *Preventive Veterinary Medicine, 179*, 105010. https://doi.org/10.1016/j.prevetmed.2020.105010
- O'Brien, D. (2016). Look before you leap: What are the obstacles to risk calculation in the equestrian sport of eventing? *Animals, 6*(2), 13. https://doi.org/10.3390/ani6020013
- Ruet, A., Lemarchand, J., Parias, C., Mach, N., Moisan, M.-P., Foury, A., Briant, C., & Lansade, L. (2019). Housing horses in individual boxes is a challenge with regard to welfare. *Animals, 9*(9), 621. https://doi.org/10.3390/ani9090621
- Ruet, A., Arnould, C., Levray, J., Lemarchand, J., Mach, N., Moisan, M.-P., Foury, A., Briant, C., & Lansade, L. (2020). Effects of a temporary period on pasture on the welfare state of horses housed in individual boxes. *Applied Animal Behaviour Science, 228*, 105027. https://doi.org/10.1016/j.applanim.2020.105027
- Serrano, M. G., Evans, D. L., & Hodgson, J. L. (2010). Heart rate and blood lactate responses during exercise in preparation for eventing competition. *Equine Veterinary Journal, 34*(S6), 135–139. https://doi.org/10.1111/j.2042-3306.2002.tb05406.x
- Werhahn, H., Hessel, E. F., Schulze, H., & Van den Weghe, H. F. A. (2011). Temporary turnout for free exercise in groups: Effects on the behaviour of competition horses housed in single stalls. *Journal of Equine Veterinary Science, 31*(7), 417–425. https://doi.org/10.1016/j.jevs.2011.01.006

- Wolframm, I., (2011) Psychological Traits and States in Equestrian Sport Influences on Horse-Rider Performance.

Rapporten en publicaties

- Commissie Brambell. (1965). *Report of the Technical Committee to Enquire into the Welfare of Animals kept under Intensive Livestock Husbandry Systems*. https://edepot.wur.nl/134379
- Farm Animal Welfare Council. (1993). *Report on Priorities for Animal Welfare Research and Development*. https://edepot.wur.nl/134980
- Farm Animal Welfare Council. (2012). *The five domains of animal welfare*. https://drive.google.com/file/d/14fjqZV_UPfAavRXna7YoLm3V6HfzCt01/view
- KNHS. (2024). *Welzijnscode*. https://www.knhs.nl/media/iubeniw0/knhs-welzijnscode.pdf
- KNMvD. (2022). *Dierenarts en paardenwelzijn: Whitepaper*. https://www.knmvd.nl/app/uploads/2024/02/COMPLEET-22-feb-2024-versie-Whitepapier-Paardenwelzijn-design.pdf
- SRP. (2023). *Jaarverslag 2023*. https://sectorraadpaarden.nl/wp-content/uploads/2024/07/Jaarverslag-Sectorraad-paarden-2023_website.pdf
- SRP. (2019). *Gids Goede Praktijken*. https://sectorraadpaarden.nl/wp-content/uploads/2022/05/Gids-voor-Goede-Praktijken-versie-2.0-15-mei-2019-definitief.pdf

Online bronnen

- Dier&Recht. (2024). *Visie en missie van Dier&Recht*. https://www.dierenrecht.nl/visie-en-missie
- Dierenbescherming. (2024). *Over ons*. https://www.dierenbescherming.nl/over-ons
- FEI. (2024). *About the FEI*. https://inside.fei.org/fei/about-fei
- FNRS. (2024). *De organisatie*. https://www.fnrs.nl/over-fnrs/de-organisatie
- IFAW. (2024). *Guiding principles*. https://www.ifaw.org/nl/over/guiding-principles
- KNMvD. (z.d.). *Over de organisatie*. https://www.knmvd.nl/organisatie/
- NVWA. (2024). *Paardenwelzijn*. https://www.nvwa.nl/onderwerpen/paarden/paardenwelzijn
- Overheid.nl. (2011). *Wet dieren*. https://wetten.overheid.nl/BWBR0030250/2024-07-01
- RDA. (2024). *Over ons*. https://www.rda.nl/over-ons
- RDA. (2024). *Staat van het dier 2024*. https://www.rda.nl/publicaties/publicaties/2024/06/21/staat-van-het-dier-2024
- RDA. (2021). *Zes leidende principes dierwaardige veehouderij* https://www.rda.nl/nieuws/nieuws/2021/11/18/zes-leidende-principes-voor-een-dierwaardige-veehouderij
- Rijksoverheid. (2024). *Dierenwelzijn*. https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/dierenwelzijn
- Schwab, P.-N. (2020). *Kwalitatief onderzoek: 3 soorten interviews*. Into The Minds. https://www.intotheminds.com/blog/nl/kwalitatief-onderzoek-3-soorten-interviews/

Bijlagen

1. Missie Maarsbergen Horse Trials (link)

Maarsbergen Horse Trials bevordert de ontwikkeling van de eventingsport in Nederland en Europa. Maarsbergen Horse Trials stimuleert de groei van deelnemende combinaties en zet zich in voor het welzijn van het paard. De bouw van opleidende parcoursen vergroot de rijvaardigheid van de ruiter en versterkt de vertrouwensband tussen ruiter en paard. De ambiance van een internationaal topsportevenement verrijkt de ervaring van de ruiter en zijn begeleidende team. De inzet van de nieuwste veiligheids- en gezondheidsmaatregelen ontwikkelt de kennis van de ruiter, de officials en de organisatoren en waarborgt het welzijn van het paard.

2. Organisaties in de hippische sector

Fédération Équestre Internationale (FEI)
Maarsbergen Horse Trials wordt georganiseerd onder auspiciën van de FEI. De FEI is de internationale paardensportbond. Zij beheert en ontwikkelt de richtlijnen en reglementen voor internationale wedstrijden en beoordeelt alle internationale wedstrijd aanvragen (FEI, 2024).

Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie (KNHS)
De KNHS is de nationale paardensportbond. Met een sterke focus op paardenwelzijn, veiligheid en integriteit biedt de KNHS richtlijnen om verantwoord om te gaan met paarden in zowel recreatie als sport (KNHS, 2024).

Sectorraad Paarden (SRP)
De SRP positioneert zichzelf als dé spreekbuis van de paardensector richting overheid en behartigt de collectieve belangen van de paardensector in Nederland. De SRP verdeelt de Nederlandse paardensector in sport, fokkerij en ondernemers en wordt gevormd door een aantal samenwerkende partijen (SRP, 2023).

Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra (FNRS)
De FNRS is een branchevereniging bestuurd door de eigen leden en vertegenwoordigt zo'n 400 paardenbedrijven in Nederland. De FNRS zet zich actief in om de belangen van FNRS-leden en hippische ondernemers te behartigen (FNRS, 2024).

Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) en Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)
Beleid, wet en regelgeving rondom dierenwelzijn vallen onder het Ministerie van LVVN (Rijksoverheid, 2024). NVWA valt onder het LVVN en inspecteert de eisen voor dierenwelzijn bij bedrijfsmatige houders van dieren. De NVWA controleert of houders van paarden en paardachtigen zich aan deze regels houden (NVWA, 2024).

Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA)
De RDA is een onafhankelijke raad van deskundigen die de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur gevraagd of op eigen initiatief adviseert over multidisciplinaire vraagstukken op het gebied van dierenwelzijn, inclusief diergezondheid en ethische vraagstukken (RDA, 2024).

Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD)
De KNMvD is een vereniging voor en door dierenartsen die kennis en ervaring inbrengt bij de totstandkoming van overheidsbeleid (KNMvD, 2024).

Dierenbescherming
De Dierenbescherming zet zich al 160 jaar in voor het welzijn van alle dieren in Nederland. Daarbij is het streven naar een wereld waarin de belangen van dieren vanzelfsprekend zijn in het denken en handelen van mensen (Dierenbescherming, 2024).

Dier&Recht
Dier&Recht strijdt voor een wereld waarin alle dieren bestaansrecht hebben en een leven kunnen leiden dat past bij hun behoeftes en natuurlijke gedrag. Om dat te bereiken, voeren we campagne op uiteenlopende onderwerpen: van ziekmakende fokpraktijken bij gezelschapsdieren tot de dieronvriendelijke behandeling van dieren in de vee-industrie (Dier&Recht, 2024).

3. Welzijn definities

Organisatie	Welzijn definitie
Wet dieren (Overheid.nl, 2011)	*''De intrinsieke waarde van het dier wordt erkend. Onder erkenning van de intrinsieke waarde wordt verstaan erkenning van de eigenwaarde van dieren, zijnde wezens met gevoel. Dieren worden, voor zover redelijkerwijs kan worden verlangd, voorzien van (1) voldoende voeding van een goede kwaliteit, (2) een comfortabele en veilige omgeving met een goed klimaat, (3) waarborgen voor een goede gezondheid en het voorkomen van pijn, (4) voldoende mogelijkheden om te voorzien in hun gedrag behoeften, en (5) een positieve emotionele toestand."*
FEI	*Code of Conduct for the Welfare of the Horse*.
KNHS Welzijnscode (2024)	*''Een dier verkeert in een staat van welzijn wanneer het in staat is zich actief aan zijn levensomstandigheden aan te passen en daarmee een toestand kan bereiken die het als positief ervaart."*
SRP Gids Goede Praktijken (2019).	*''Welzijn is een mentale toestand van welbevinden, die ontstaat als het dier in voldoende mate in zijn natuurlijke behoefte kan voorzien en waarbij het dier vrij is van pijn en andere ongemakken."*
RDA Staat van het dier 2024 (2024)	*''De kwaliteit van leven zoals deze door het dier zelf ervaren wordt. Een dier ervaart een positieve staat van welzijn als het de vrijheid heeft om normale, soorteigen gedragspatronen uit te voeren en het in staat is om adequaat te reageren op de uitdagingen die de heersende omstandigheden bieden."*

KNMvD Whitepaper (2022)	*''Een individu verkeert in een staat van welzijn wanneer het in staat is zich actief aan zijn levensomstandigheden aan te passen en daarmee een toestand kan bereiken die het als positief ervaart."*
IFAW (IFAW, 2024)	*''Dierenwelzijn heeft zowel een wetenschappelijke als een filosofische kant. De wetenschappelijke kant van dierenwelzijn brengt het fysieke en mentale welzijn van dieren op objectieve wijze in kaart, in verhouding tot de kwaliteit en duurzaamheid van hun leefomgeving. Om de manier waarop we met dieren omgaan en het effect op hen te onderbouwen, is het van belang dat we afwegen waarom een actie nodig is en hoe dit van invloed zal zijn op de dieren. De filosofische kant van dierenwelzijn vereist dat het gebruik van een dier gerechtvaardigd is en dat het 'voordeel' voor de maatschappij op moet wegen tegen de 'prijs' van het individuele dier. Er zijn grenzen voor het gebruik van dieren, ongeacht de mogelijke voordelen."*
Dier & Recht (2024)	*''Alle dieren hebben bestaansrecht en kunnen een leven leiden dat past bij hun behoeftes en natuurlijke gedrag. Als sociale kuddedieren hebben paarden een enorme behoefte aan ruimte, beweging en sociaal contact met soortgenoten."*

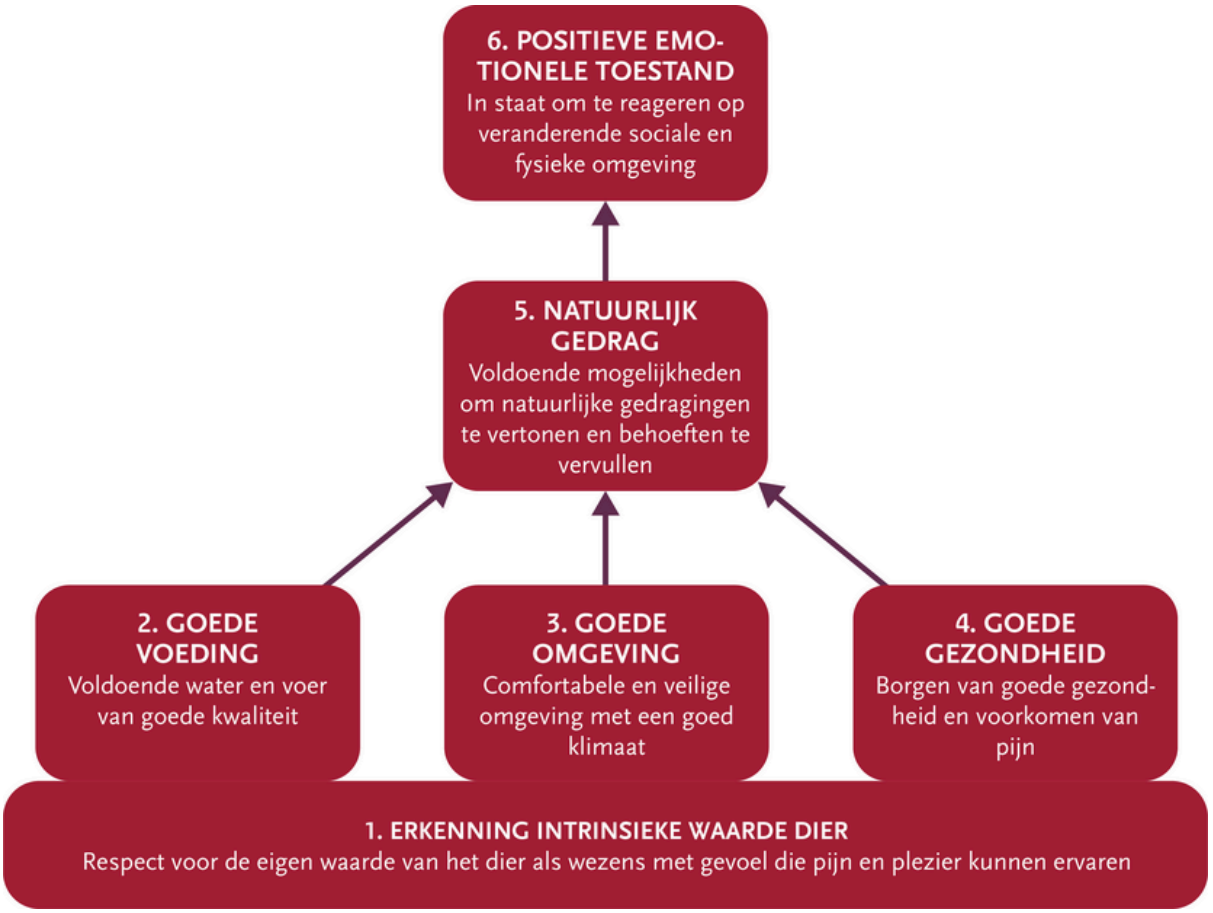
4. Bestaande welzijnsrichtlijnen in de hippische sector

Organisatie	Document of onderzoek	Doelgroep	Toelichting
FEI	Code of Conduct for the Welfare of the Horse	Alle betrokkenen internationale paardensport	Een policy document met richtlijnen.
FEI	Code of Ethics* P. 54	Alle betrokkenen internationale paardensport	Set van ethische principes, gebaseerd op passende waarden, spirit en idealen.
FEI	Eventing Rules	Alle betrokkenen discipline eventing internationaal	Regelgeving voor de discipline eventing.
FEI	Steward Manuals	Stewards	Regelgeving ten behoeve van stewards.
FEI	Veterinary Rules	Dierenartsen en medische staff	Regelgeving om wedstrijden eerlijk te laten verlopen met focus op gezondheid van paard
FEI	General regulations	Alle betrokkenen internationale paardensport	Regelgeving om wedstrijden eerlijk te laten verlopen

KNHS	De Welzijnscode	Nederlandse paardenhouders	Adviezen gegeven en situaties beschreven wat goed paardenwelzijn inhoudt.
KNHS	8 Beloften aan mijn paard	Nederlandse paardenhouders	Toevoeging bij de Welzijnscode
KNHS	Algemeen wedstrijdreglement	Alle betrokkenen nationale paardensport	Regelgeving om wedstrijden eerlijk te laten verlopen
KNHS	Discipline Reglement Eventing	Alle betrokkenen discipline eventing nationaal	Regelgeving voor de discipline eventing.
KNHS	Harnachement Gids	Wedstrijdsporters	Beschrijft harnachement dat is toegestaan op KNHS wedstrijden
KNHS	Strategisch plan 2030	Nederlandse paardensporters	Meerjarenplan KNHS
KNHS	Jaarplan 2025	Nederlandse paardensporters	Jaarplan KNHS
SRP	Gids Goede Praktijken	Nederlandse paardenhouders	Het leidende document in communicatie over paardenwelzijn.
SRP	Protocol Extreem Weer	Nederlandse paardenhouders	Handvatten geven over hoe om te gaan met deze situaties omtrent transport, huisvesting en evenementen.
SRP	Paardenwelzijnscheck	Nederlandse paardenhouders	Checklist van waarnemingen aan het dier en zijn omgeving
SRP	Welzijnsvisie 2021-2025	Nederlandse paardenhouders	Meerjarenplan SRP
LVVN	Behandeling paarden in de paardensport	Nederlandse paardenhouders	Minister Schouten (LNV) geeft antwoord op vragen over het bericht 'Tweede Duitse coach weggestuurd uit Tokio na mishandeling paard' en over de paardensport in Nederland.
NVWA	Wet dieren	Nederlandse paardenhouders	
NVWA	Gezondheids- en welzijnswet voor		

	dieren		
NVWA	Besluit en regeling houders van dieren	Nederlandse paardenhouders	
NVWA	Besluit en regeling diergeneesmiddelen	Nederlandse paardenhouders	
KNMvD	'Dierenwelzijn' – De dier geneeskundige positie		
KNMvD	Whitepaper Paardendierenarts en paardenwelzijn		

5. Zes leidende principes voor een dierwaardige veehouderij

RDA